

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 1, ст. 1)

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 485-IV від 06.02.2003, ВВР, 2003, № 14, ст.104
№ 3201-IV від 15.12.2005, ВВР, 2006, № 13, ст.110}

{Щодо визнання неконституційними окремих положень див. Рішення Конституційного
Суду
№ 19-рп/2008 від 02.10.2008}

{Офіційне тлумачення до Закону див. в Рішенні Конституційного Суду
№ 27-рп/2008 від 03.12.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1822-VI від 21.01.2010, ВВР, 2010, № 10, ст.106
№ 2258-VI від 18.05.2010, ВВР, 2010, № 29, ст.392
№ 2388-VI від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 37, ст.496
№ 2499-VI від 07.09.2010, ВВР, 2011, № 1, ст.3
№ 2510-VI від 09.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст.20
№ 2555-VI від 23.09.2010, ВВР, 2011, № 6, ст.41
№ 2592-VI від 07.10.2010, ВВР, 2011, № 10, ст.63
№ 2756-VI від 02.12.2010, ВВР, 2011, № 23, ст.160
№ 3024-VI від 15.02.2011, ВВР, 2011, № 36, ст.362
№ 3205-VI від 07.04.2011, ВВР, 2011, № 41, ст.413
№ 3394-VI від 19.05.2011, ВВР, 2011, № 47, ст.533
№ 3462-VI від 02.06.2011, ВВР, 2011, № 52, ст.591
№ 3610-VI від 07.07.2011, ВВР, 2012, № 7, ст.53
№ 3668-VI від 08.07.2011, ВВР, 2012, № 12-13, ст.82
№ 4652-VI від 13.04.2012, ВВР, 2013, № 21, ст.208
№ 5042-VI від 04.07.2012, ВВР, 2013, № 26, ст.264
№ 5212-VI від 06.09.2012, ВВР, 2013, № 33, ст.439
№ 5284-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 37, ст.488
№ 5316-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 38, ст.502
№ 5410-VI від 02.10.2012, ВВР, 2013, № 42, ст.586
№ 588-VII від 19.09.2013, ВВР, 2014, № 20-21, ст.741
№ 643-VII від 10.10.2013, ВВР, 2014, № 22, ст.774}

{Щодо втрати чинності Закону № 2592-VI від 07.10.2010 додатково див. Закон № 763-
VII від 23.02.2014,
ВВР, 2014, № 12, ст.189}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1170-VII від 27.03.2014, ВВР, 2014, № 22, ст.816
№ 1323-VII від 05.06.2014, ВВР, 2014, № 34, ст.1166
№ 1702-VII від 14.10.2014, ВВР, 2014, № 50-51, ст.2057
№ 123-VIII від 15.01.2015, ВВР, 2015, № 10, ст.64
№ 222-VIII від 02.03.2015, ВВР, 2015, № 23, ст.158
№ 1414-VIII від 14.06.2016, ВВР, 2016, № 32, ст.555
№ 1664-VIII від 06.10.2016, ВВР, 2016, № 47, ст.798
№ 1736-VIII від 15.11.2016, ВВР, 2016, № 48, ст.816
№ 1792-VIII від 20.12.2016, ВВР, 2017, № 4, ст.43
№ 2258-VIII від 21.12.2017, ВВР, 2018, № 9, ст.50
№ 2473-VIII від 21.06.2018, ВВР, 2018, № 30, ст.239
№ 112-IX від 19.09.2019, ВВР, 2019, № 42, ст.237
№ 122-IX від 20.09.2019, ВВР, 2019, № 44, ст.278
№ 361-IX від 06.12.2019}

{У тексті Закону, крім пунктів 2 і 7 розділу VIII "Прикінцеві положення", слова "Уповноважений орган", "спеціальний уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг", "спеціально уповноважений орган виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг" у всіх відмінках замінено словами "національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" у відповідному відмінку, а слова "Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку" в усіх відмінках - словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку" у відповідному відмінку згідно із Законом № 3610-VI від 07.07.2011}

{У тексті Закону слова "Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку" в усіх відмінках замінено словами "Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку" у відповідному відмінку згідно із Законом № 5042-VI від 04.07.2012}

{У тексті Закону слова "Уповноважений орган" в усіх відмінках замінено словами "національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг" у відповідному відмінку згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

Цей Закон встановлює загальні правові засади у сфері надання фінансових послуг, здійснення регулятивних та наглядових функцій за діяльністю з надання фінансових послуг.

Метою цього Закону є створення правових основ для захисту прав та інтересів клієнтів фінансових установ, фізичних осіб - підприємців, які надають фінансові послуги, правове забезпечення діяльності і розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг в Україні, правове забезпечення єдиної державної політики у фінансовому секторі України.

{Абзац другий преамбули із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються у такому значенні:

1) фінансова установа - юридична особа, яка відповідно до закону надає одну чи декілька фінансових послуг, а також інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг, у випадках, прямо визначених законом, та внесена до відповідного реєстру в установленому законом порядку. До фінансових установ належать банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг, а у випадках, прямо визначених законом, - інші послуги (операції), пов'язані з наданням фінансових послуг. Не є фінансовими установами (не мають статусу фінансової установи) незалежні фінансові посередники, що надають послуги з видачі фінансових гарантій в порядку та на умовах, визначених Митним кодексом України;

{Пункт 1 частини першої статті 1 в редакції Закону № 2510-VI від 09.09.2010; із змінами, внесеними згідно із Законом № 588-VII від 19.09.2013}

2) кредитна установа - фінансова установа, яка відповідно до закону про діяльність відповідної фінансової установи має право за рахунок залучених коштів надавати фінансові кредити на власний ризик;

{Пункт 2 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1736-VIII від 15.11.2016}

3) фінансовий кредит - кошти, які надаються у позику юридичній або фізичній особі на визначений строк та під процент;

4) фінансові активи - кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів;

5) фінансова послуга - операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, - і за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів;

6) ринки фінансових послуг - сфера діяльності учасників ринків фінансових послуг з метою надання та споживання певних фінансових послуг. До ринків фінансових послуг належать професійні послуги на ринках банківських послуг, страхових послуг, інвестиційних послуг, операцій з цінними паперами та інших видах ринків, що забезпечують обіг фінансових активів;

7) учасники ринку фінансових послуг - особи, які відповідно до закону мають право надавати фінансові послуги на території України; особи, які провадять діяльність з надання посередницьких послуг на ринках фінансових послуг; об'єднання фінансових установ, включені до реєстру саморегульованих організацій, що ведеться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг; клієнти. Законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть визначатися інші учасники ринків фінансових послуг;

{Пункт 7 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

7¹) споживач фінансових послуг - фізична особа, яка отримує або має намір отримати фінансову послугу для задоволення особистих потреб, не пов'язаних із підприємницькою, незалежною професійною діяльністю;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

7²) клієнт - фізична особа (у тому числі споживач фінансових послуг), фізична особа - підприємець або юридична особа, яка отримує або має намір отримати фінансову послугу;

{Частину першу статті 1 доповнено пунктом 7² згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

8) істотна участь - пряме та опосередковане, самостійне або спільно з іншими особами володіння 10 і більше відсотками статутного (складеного) капіталу або права голосу придбаних акцій (часток) юридичної особи або незалежна від формального володіння можливість значного впливу на керівництво чи діяльність юридичної особи;

{Пункт 8 частини першої статті 1 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

9) саморегульована організація - неприбуткове об'єднання фінансових установ, створене з метою захисту інтересів своїх членів та інших учасників ринків фінансових послуг та якому делегуються відповідними державними органами, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг, повноваження щодо розроблення і впровадження правил поведінки на ринках фінансових послуг та/або сертифікації фахівців ринку фінансових послуг. Законами України з питань регулювання ринків фінансових послуг можуть бути передбачені додаткові повноваження, які можуть делегуватися саморегульованим організаціям;

10) державне регулювання ринків фінансових послуг - здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту прав та інтересів клієнтів фінансових установ, фізичних осіб - підприємців, які надають фінансові послуги, та запобігання кризовим явищам;

{Пункт 10 частини першої статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

{Пункт 11 частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

{Пункт 12 частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 3610-VI від 07.07.2011}

13) асоційована компанія - юридична особа, в якій інша юридична особа володіє прямо та/або опосередковано 20 або більше відсотками статутного капіталу та/або голосів;

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

14) дочірня компанія - юридична особа, яка контролюється іншою юридичною особою (материнською компанією);

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

15) компанія з надання допоміжних послуг - юридична особа, яка не є фінансовою установою, діяльність якої полягає в наданні послуг з інформаційних технологій, володіння або управління майном, з обробки даних або будь-яких подібних послуг, які необхідні для здійснення фінансовою установою діяльності з надання фінансових послуг;

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

16) контролер - фізична особа або юридична особа, щодо якої не існує контролерів - фізичних осіб та яка має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або діяльність юридичної особи шляхом прямого та/або опосередкованого володіння самостійно або спільно з іншими особами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 чи більше відсотків статутного капіталу та/або голосів юридичної особи, або незалежно від формального володіння здійснювати такий вплив на основі угоди чи будь-яким іншим чином;

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

17) контроль - можливість здійснювати вирішальний вплив на управління та/або діяльність юридичної особи шляхом прямого та/або опосередкованого володіння однією особою самостійно або разом з іншими особами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 чи більше відсотків статутного капіталу та/або голосів юридичної особи, або незалежно від формального володіння можливість здійснювати такий вплив на основі угоди чи будь-яким іншим чином;

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

18) материнська компанія - юридична особа, яка контролює іншу юридичну особу (дочірню компанію);

{Частину першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

19) небанківська фінансова група - група юридичних осіб, які мають спільного контролера (крім банку), що складається з двох або більше фінансових установ, у якій небанківська фінансова установа (небанківські фінансові установи) здійснює переважну діяльність.

Небанківська фінансова холдингова компанія та компанія з надання допоміжних послуг, яка має спільного контролера з учасниками небанківської фінансової групи, входять до складу небанківської фінансової групи.

Переважна діяльність у групі здійснюється небанківською фінансовою установою (небанківськими фінансовими установами), якщо середньоарифметичне значення активів за останні чотири звітних квартали небанківської фінансової установи (небанківських фінансових

установ) становить 50 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів усіх фінансових установ, що входять до цієї групи, за цей період.

Розрахунок переважної діяльності небанківської фінансової групи здійснюється щороку станом на 1 січня у порядку, визначеному цією статтею;

{Частина першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

20) небанківська фінансова холдингова компанія - фінансова холдингова компанія, переважною діяльністю фінансових установ, які є її дочірніми та асоційованими компаніями, є небанківська;

{Частина першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

{Пункт 21 частини першої статті 1 виключено на підставі Закону № 5042-VI від 04.07.2012}

22) учасники небанківської фінансової групи - банки та інші фінансові установи, небанківська фінансова холдингова компанія, компанії з надання допоміжних послуг, які мають спільного контролера;

{Частина першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

23) фінансова група - банківська група, небанківська фінансова група;

{Частина першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

24) фінансова холдингова компанія - юридична особа, основним видом діяльності якої є участь у статутному капіталі юридичних осіб, та діяльність фінансових установ, які є її дочірніми та/або асоційованими компаніями, є основною.

Діяльність фінансових установ є основною, якщо сукупне середньоарифметичне значення їх активів за останні чотири звітних періоди (квартали) становить 80 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів усіх дочірніх та асоційованих компаній за цей період.

{Частина першу статті 1 доповнено терміном згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

25) афілійована особа - юридична особа, в статутному (складеному) капіталі якої фінансова установа має істотну участь або яка має істотну участь у статутному (складеному) капіталі фінансової установи;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

26) ділова репутація - сукупність документально підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про відповідність її господарської та/або професійної діяльності вимогам законодавства, а для фізичної особи - також про належний рівень професійних здібностей та управлінського досвіду, а також відсутність в особі судимості за корисливі злочини і за злочини у сфері господарської діяльності, не знятої або не погашеної в установленому законом порядку;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

27) корпоративне управління - система відносин, яка визначає правила та процедури прийняття рішень щодо діяльності господарського товариства та здійснення контролю, а також розподіл прав і обов'язків між органами товариства та його учасниками стосовно управління товариством;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

28) пов'язана особа - керівник фінансової установи, член наглядової ради фінансової установи, виконавчого органу, керівник підрозділу внутрішнього аудиту; керівник юридичної особи, яка має істотну участь у фінансовій установі; споріднена особа фінансової установи; афілійована особа фінансової установи; керівник, контролер спорідненої особи фінансової установи; керівник, контролер афілійованої особи фінансової установи; члени сім'ї фізичної особи, яка є керівником фінансової установи, членом наглядової ради фінансової установи,

виконавчого органу, керівником підрозділу внутрішнього аудиту, керівником, контролером спорідненої особи, керівником, контролером афілійованої особи (членами сім'ї фізичної особи вважаються її чоловік (дружина), діти або батьки як фізичної особи, так і її чоловіка (дружини), а також чоловік (дружина) будь-кого з дітей або батьків фізичної особи); юридична особа, в якій члени сім'ї фізичної особи, яка є керівником фінансової установи, членом наглядової ради фінансової установи, виконавчого органу, керівником підрозділу внутрішнього аудиту, керівником, контролером спорідненої особи, керівником, контролером афілійованої особи, є керівниками або контролерами;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

29) посередницькі послуги на ринках фінансових послуг - діяльність юридичних осіб чи фізичних осіб - підприємців, якщо інше не передбачено законом, що включає консультування, експертно-інформаційні послуги, роботу з підготовки, укладення та виконання (супроводження) договорів про надання фінансових послуг, інші послуги, визначені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1323-VII від 05.06.2014}

30) структура власності - система взаємовідносин юридичних та фізичних осіб, що дає змогу визначити всіх осіб, які мають істотну участь в юридичній особі, у тому числі відносини контролю між ними щодо такої юридичної особи;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

31) спільний контроль - розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до договору про спільну діяльність;

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

32) споріднена особа - юридична особа, яка має спільних з фінансовою установою власників істотної участі.

{Частина першу статті 1 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Інші терміни, які вживаються в цьому Законі, застосовуються у значенні законів України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

Стаття 2. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює відносини, що виникають між учасниками ринків фінансових послуг під час здійснення операцій з надання фінансових послуг.

2. Фінансові установи в Україні діють відповідно до цього Закону з урахуванням норм законів України, які встановлюють особливості їх діяльності.

3. Положення цього Закону не поширюються на:

діяльність в Україні фінансових установ, які мають статус міжурядових міжнародних організацій;

діяльність Державного казначейства України та державних цільових фондів;

діяльність Експортно-кредитного агентства, утвореного Кабінетом Міністрів України відповідно до Закону України "Про забезпечення масштабної експансії експорту товарів (робіт, послуг) українського походження шляхом страхування, гарантування та здешевлення кредитування експорту".

{Частина третю статті 2 доповнено абзацом четвертим згідно із Законом № 1792-VIII від 20.12.2016}

Стаття 3. Законодавство про регулювання діяльності з надання фінансових послуг

1. Відносини, що виникають у зв'язку з функціонуванням фінансових ринків та наданням фінансових послуг клієнтам, регулюються Конституцією України, цим Законом, іншими законами України з питань регулювання ринків фінансових послуг, а також прийнятими згідно з

цими законами нормативно-правовими актами.

{Частина перша статті 3 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

2. Відносини, що виникають у зв'язку із захистом прав споживачів фінансових послуг, регулюються законодавством про захист прав споживачів з урахуванням особливостей, передбачених цим Законом.

{Статтю 3 доповнено частиною другою згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Стаття 3¹. Принципи захисту прав споживачів фінансових послуг

1. Захист прав споживачів фінансових послуг ґрунтується на таких принципах:

1) забезпечення відповідального ставлення до всіх категорій споживачів фінансових послуг;

2) забезпечення своєчасного надання повної, точної та достовірної інформації про фінансові послуги, суб'єктів господарювання, які надають фінансові послуги, та про їх фінансовий стан;

3) сприяння просвітницькій роботі з метою забезпечення обізнаності споживачів фінансових послуг, отримання ними навичок, знань та впевненості щодо розуміння ризиків, відповідальності та можливостей, пов'язаних із користуванням фінансовими послугами;

4) забезпечення відповідальної ділової поведінки осіб, які надають фінансові послуги, та їх уповноважених представників (осіб, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг);

5) забезпечення захисту коштів та інших активів споживачів фінансових послуг від шахрайства та зловживань;

6) забезпечення захисту персональних даних споживачів фінансових послуг;

7) створення і впровадження механізму досудового вирішення спорів щодо надання фінансових послуг;

8) сприяння конкуренції у сфері надання фінансових послуг.

{Розділ I доповнено статтею 3¹ згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Розділ II

УМОВИ НАДАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Стаття 4. Фінансові послуги

1. Фінансовими вважаються такі послуги:

1) випуск платіжних документів, платіжних карток, дорожніх чеків та/або їх обслуговування, кліринг, інші форми забезпечення розрахунків;

2) довірче управління фінансовими активами;

3) торгівля валютними цінностями;

{Пункт 3 частини першої статті 4 в редакції Закону № 2473-VIII від 21.06.2018}

4) залучення фінансових активів із зобов'язанням щодо наступного їх повернення;

5) фінансовий лізинг;

6) надання коштів у позику, в тому числі і на умовах фінансового кредиту;

7) надання гарантій та поручительств;

8) переказ коштів;

{Пункт 8 частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2756-VI від 02.12.2010}

9) послуги у сфері страхування та у системі накопичувального пенсійного забезпечення;

{Пункт 9 частини першої статті 4 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

10) професійна діяльність на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню;

{Пункт 10 частини першої статті 4 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

11) факторинг;

11¹) адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах;

{Частину першу статті 4 доповнено пунктом 11¹ згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

12) управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю відповідно до Закону України "Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю";

{Пункт 12 частини першої статті 4 в редакції Закону № 643-VII від 10.10.2013}

13) операції з іпотечними активами з метою емісії іпотечних цінних паперів;

{Частину першу статті 4 доповнено пунктом 13 згідно із Законом № 643-VII від 10.10.2013}

14) банківські та інші фінансові послуги, що надаються відповідно до Закону України "Про банки і банківську діяльність".

{Частину першу статті 4 доповнено пунктом 14 згідно із Законом № 643-VII від 10.10.2013}

2. Фінансові послуги, надання яких передбачається іншими законами, підлягають включенню до переліку, визначеного частиною першою цієї статті. Надання фінансових послуг, не включених до зазначеного переліку, забороняється.

{Статтю 4 доповнено частиною другою згідно із Законом № 643-VII від 10.10.2013}

3. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг згідно із статтею 21 цього Закону, можуть приймати в межах своїх повноважень рішення:

1) про належність операцій, які здійснюються на ринках фінансових послуг, до певного виду фінансових послуг, визначених частиною першою цієї статті;

2) про визначення операції як фінансової послуги, відсутність такої фінансової послуги серед видів фінансових послуг, передбачених переліком, визначеним частиною першою цієї статті, та заборону надання зазначеної послуги.

{Статтю 4 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 643-VII від 10.10.2013}

4. Не вважаються фінансовими послугами операції оператора телекомунікацій з публічного збору благодійних пожертв з абонентів з використанням благодійних телекомунікаційних повідомлень, які здійснюються на підставі договору, укладеного між оператором телекомунікацій та неприбутковою організацією, у тому числі благодійною організацією (крім політичних партій і кредитних спілок), або територіальною громадою, а також операції оператора телекомунікацій з перерахування таких коштів на користь неприбуткової організації, у тому числі благодійної організації (крім політичних партій і кредитних спілок), або територіальної громади.

{Статтю 4 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 1664-VIII від 06.10.2016}

Стаття 5. Право на здійснення операцій з надання фінансових послуг

1. Фінансові послуги надаються фінансовими установами, а також, якщо це прямо передбачено законом, фізичними особами - підприємцями.

{Частина перша статті 5 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Виключне право або інші обмеження щодо надання окремих фінансових послуг встановлюються законами про діяльність відповідної фінансової установи та нормативно-правовими актами державних органів, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг.

Фінансовим установам заборонено залучати кошти фізичних осіб (крім учасників такої установи) із зобов'язанням щодо їх повернення, у тому числі шляхом отримання позики, у разі якщо це прямо не передбачено законом про діяльність відповідної фінансової установи.

{Частина другу статті 5 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1736-VIII від 15.11.2016}

3. Надавати фінансові кредити за рахунок залучених коштів має право на підставі відповідної ліцензії лише кредитна установа.

4. Можливість та порядок надання окремих фінансових послуг юридичними особами, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, визначаються законами та нормативно-правовими актами державних органів, що здійснюють регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг, виданими в межах їх компетенції.

5. Фінансові установи мають право надавати послуги з факторингу з урахуванням вимог Цивільного кодексу України та цього Закону. Фінансова установа, що надає послуги з факторингу, може надавати послуги з пов'язаного з цим ведення обліку грошових вимог, надання поруки за виконання боржником свого обов'язку за грошовими вимогами постачальників товарів (послуг) та пред'явлення до сплати грошових вимог від імені постачальників товарів (послуг) або від свого імені, а також інші послуги, спрямовані на одержання коштів від боржника.

{Статтю 5 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 2510-VI від 09.09.2010}

Стаття 6. Договір про надання фінансових послуг

1. Фінансові послуги відповідно до положень цього Закону надаються суб'єктами господарювання на підставі договору.

{Абзац перший частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Договір, якщо інше не передбачено законом, повинен містити:

- 1) назву документа;
- 2) назву, адресу та реквізити суб'єкта господарювання;

{Пункт 2 частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

3) відомості про клієнта, який отримує фінансову послугу: прізвище, ім'я, по батькові, адреса проживання - для фізичної особи, найменування та місцезнаходження - для юридичної особи;

{Абзац п'ятий частини першої статті 6 в редакції Закону № 122-IX від 20.09.2019}

{Абзац шостий частини першої статті 6 виключено на підставі Закону № 122-IX від 20.09.2019}

- 5) найменування фінансової операції;
- 6) розмір фінансового активу, зазначений у грошовому виразі, строки його внесення та умови взаєморозрахунків;
- 7) строк дії договору;

8) порядок зміни і припинення дії договору;

9) права та обов'язки сторін, відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору;

9¹) підтвердження, що інформація, зазначена в частині другій статті 12 цього Закону, надана клієнту;

{Частину першу статті 6 доповнено пунктом 9¹ згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

10) інші умови за згодою сторін;

11) підписи сторін.

Органи, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції встановлюють додаткові обов'язкові для фінансових установ та осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, вимоги до договорів про надання фінансових послуг, якщо це не врегульовано законом.

{Абзац п'ятнадцятий частини першої статті 6 в редакції Закону № 122-IX від 20.09.2019}

При укладенні договору клієнт має право вимагати у суб'єкта підприємницької діяльності надання балансу або довідки про фінансове становище, підтвержені аудитором (аудиторською фірмою), а також бізнес-план, якщо інше не передбачено законодавством України.

{Абзац шістнадцятий частини першої статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

2. Договір про надання фінансових послуг (крім послуг з торгівлі валютними цінностями та послуг з переказу коштів, якщо відповідні правочини повністю виконуються сторонами у момент їх вчинення і при проведенні відповідних операцій у суб'єкта первинного фінансового моніторингу не виникає обов'язку здійснення ідентифікації та/або верифікації клієнта згідно із законом) укладається виключно в письмовій формі:

1) у паперовому вигляді;

2) у вигляді електронного документа, створеного згідно з вимогами, визначеними Законом України "Про електронні документи та електронний документообіг";

3) шляхом приєднання клієнта до договору, який може бути наданий йому для ознайомлення у вигляді електронного документа на власному веб-сайті особи, яка надає фінансові послуги, та/або (у разі надання фінансової послуги за допомогою платіжного пристрою) на екрані платіжного пристрою, який використовує особа, яка надає фінансові послуги;

4) в порядку, передбаченому Законом України "Про електронну комерцію".

Примірник договору, укладеного у паперовому вигляді, а також додатки до нього (за наявності) надаються особою, яка надає фінансові послуги, клієнту одразу після його підписання, але до початку надання клієнту фінансової послуги.

Примірник договору, укладеного у вигляді електронного документа, та додатків до нього (за наявності) вважається отриманим клієнтом, якщо договір за домовленістю особи, яка надає фінансові послуги, і клієнта або за вибором клієнта направлений на електронну адресу клієнта чи направлений йому в інший спосіб, що дає змогу встановити дату відправлення. Договір, укладений у вигляді електронного документа, та додатки до нього (за наявності) повинні містити відомості про клієнта, у тому числі зазначені ним контактні дані. Положення цього абзацу не застосовується до договорів, зазначених у пункті 4 цієї частини.

У разі якщо договір укладається шляхом приєднання, договір складається з публічної частини договору та індивідуальної частини договору, підписанням якої клієнт приєднується до договору в цілому. Публічна частина договору про надання фінансових послуг оприлюднюється та повинна бути доступною для ознайомлення клієнтів на власному веб-сайті особи, яка надає фінансові послуги, і надається клієнту за його вибором у спосіб, що дає змогу встановити дату

надання, з використанням контактних даних, зазначених клієнтом. Усі редакції публічної частини договору повинні зберігатися на власному веб-сайті особи, яка надає фінансові послуги, із зазначенням строку їх дії.

Індивідуальна частина договору укладається з клієнтом у письмовій формі (у паперовому вигляді або у вигляді електронного документа) з обов'язковим зазначенням у такому договорі умов, передбачених частиною першою цієї статті. Якщо індивідуальна частина договору укладена в паперовому вигляді, примірник індивідуальної частини та додатки до неї (за наявності) надається клієнту одразу після його підписання, але до початку надання клієнту фінансової послуги. Примірник індивідуальної частини договору, укладеної у вигляді електронного документа, та додатки до неї (за наявності) вважається отриманим клієнтом, якщо такий примірник за домовленістю особи, яка надає фінансові послуги, і клієнта направлений клієнту на його електронну адресу або направлений клієнту за його вибором в інший спосіб, що дає змогу встановити дату відправлення. Примірник індивідуальної частини договору, укладеної у вигляді електронного документа, та додатки до неї (за наявності) повинні містити відомості про клієнта, у тому числі зазначені ним контактні дані. Положення цього абзацу не застосовується до договорів, зазначених у пункті 4 цієї частини.

Передбачені пунктом 4 цієї частини договори укладаються відповідно до цього Закону, а також з урахуванням особливостей та в порядку, визначеними Законом України "Про електронну комерцію".

Обов'язок доведення того, що примірник договору (змін до договору) був переданий клієнту, покладається на особу, яка надає фінансову послугу.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

3. Будь-які пропозиції особи, яка надає фінансову послугу, клієнту про зміну істотних умов договору про надання фінансових послуг, у тому числі укладеного шляхом приєднання споживача фінансових послуг до договору, повинні здійснюватися у строки, встановлені договором, шляхом направлення особою, яка надає фінансову послугу, клієнту повідомлення у спосіб, що дає змогу встановити дату відправлення такого повідомлення. Умови договору про надання клієнту пропозицій про зміну зазначених умов договору в інший спосіб, ніж той, що дає змогу встановити дату відправлення повідомлення клієнту, а також про збільшення фіксованої процентної ставки за договором без письмової згоди клієнта є нікчемними.

Законами про окремі види фінансових послуг може встановлюватися інший порядок укладення договору між особою, яка надає фінансову послугу, та її клієнтом.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

4. Умови договору про надання фінансових послуг, що обмежують права клієнта порівняно з правами, встановленими законом, є нікчемними.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

5. У разі виникнення неоднозначного тлумачення прав та обов'язків сторони за договором за участю споживача фінансових послуг такі права та обов'язки тлумачаться на користь такого споживача".

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

6. Фінансовим установам забороняється в односторонньому порядку збільшувати розмір процентної ставки або інших платежів, передбачених кредитним договором або графіком погашення боргу, за винятком випадків, встановлених законом.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1822-VI від 21.01.2010}

7. Фінансовим установам забороняється вимагати дострокового погашення несплаченої частини боргу за кредитом та розривати в односторонньому порядку укладені кредитні договори у разі незгоди позичальника із пропозицією фінансової установи збільшити процентну ставку або інший платіж, передбачений кредитним договором або графіком погашення боргу.

{Статтю 6 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1822-VI від 21.01.2010}

8. Підстави, порядок та правові наслідки припинення дії договорів про надання фінансових послуг визначаються цивільним законодавством, законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг, а також укладеними відповідно до них договорами.

Розділ III

УМОВИ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Стаття 7. Умови початку діяльності

1. Юридична особа, яка має намір надавати фінансові послуги, зобов'язана звернутися до відповідного органу державного регулювання ринків фінансових послуг протягом тридцяти календарних днів з дати державної реєстрації для включення її до державного реєстру фінансових установ.

{Частина перша статті 7 в редакції Закону № 2555-VI від 23.09.2010}

2. У разі якщо відповідно до закону надання певних фінансових послуг потребує ліцензування, фінансова установа має право на здійснення таких послуг лише після отримання відповідних ліцензій.

3. Фінансова установа може розпочати надання фінансових послуг, лише якщо:

1) облікова і реєструюча система відповідає вимогам, встановленим нормативно-правовими актами;

2) внутрішні правила фінансової установи, узгоджені з вимогами законів України та нормативно-правових актів державних органів, що здійснюють регулювання та нагляд за ринками фінансових послуг;

3) професійні якості та ділова репутація персоналу відповідають встановленим законом вимогам.

Стаття 8. Організаційні правила

1. Фінансові установи можуть створюватися у будь-якій організаційно-правовій формі, якщо закони з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг не містять спеціальних правил та обмежень.

2. Закони України з питань регулювання діяльності господарських товариств та юридичних осіб інших організаційно-правових форм застосовуються до фінансових установ з урахуванням особливостей, визначених цим Законом та законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

3. Корпоративне управління у фінансових установах здійснюється відповідно до законів з питань діяльності господарських товариств з урахуванням вимог цього Закону та інших законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

{Статтю 8 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 9. Капітал

1. Мінімальний розмір капіталу фінансових установ, необхідний для їх заснування, та загальні вимоги до регулятивного капіталу, що необхідний для їх функціонування, визначаються законами України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

2. При створенні фінансової установи або у разі збільшення розміру зареєстрованого статутного (складеного) капіталу, статутний (складений) капітал повинен бути сплачений у грошовій формі та розміщений на банківських рахунках комерційних банків, які є юридичними особами за законодавством України, якщо інше не передбачено законами України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

3. Продаж та придбання частки у статутному (складеному) капіталі здійснюються на умовах, встановлених законодавством України.

4. Вимоги щодо джерел походження коштів, за рахунок яких формується статутний (складений) капітал фінансової установи, встановлюються законом.

{Статтю 9 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

5. Юридична чи фізична особа, яка має намір набути істотної участі у фінансовій установі (крім корпоративного інвестиційного фонду) або збільшити її таким чином, що зазначена особа буде прямо чи опосередковано володіти або контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного (складеного) капіталу такої фінансової установи чи права голосу придбаних акцій (часток) в органах фінансової установи, зобов'язана отримати письмове погодження органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, якщо інше не передбачено законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг.

{Абзац перший частини п'ятої статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5042-VI від 04.07.2012}

Для отримання такого погодження відповідна юридична чи фізична особа (заявник) подає органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, інформацію, передбачену нормативно-правовими актами зазначеного органу, зокрема про власний фінансовий стан та ділову репутацію, а також про структуру власності (для юридичної особи). Фінансовим станом заявника є сукупність показників, що відображають його реальні та потенційні фінансові можливості, у тому числі рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, забезпеченості власними оборотними коштами (власним капіталом) та їх ефективного використання, а також оцінка здатності заявника у майбутньому надавати в разі потреби додаткову фінансову підтримку фінансовій установі.

{Статтю 9 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

6. Орган, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, відмовляє у видачі письмового погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі у разі, коли:

1) заявником подано неповний пакет документів, визначених нормативно-правовими актами такого органу, або недостовірну інформацію чи подані документи не відповідають вимогам цього Закону або зазначених актів;

2) заявник має непогашену або незняту судимість.

Якщо заявник є юридичною особою, зазначена вимога поширюється на членів виконавчого органу і наглядової ради такої юридичної особи, а також на власників істотної участі у фінансовій установі, які є фізичними особами;

3) ділова репутація або фінансовий стан заявника не відповідає вимогам, установленим законом або нормативно-правовими актами органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг;

4) у заявника відсутні власні кошти в обсязі, необхідному для набуття або збільшення істотної участі, та/або ним не підтверджено джерела походження коштів, що вносяться до статутного (складеного) капіталу;

5) заявник згідно з поданими документами не відповідає вимогам цього Закону або нормативно-правових актів органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг;

6) органами Антимонопольного комітету України заборонено концентрацію як таку, що призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на всьому ринку чи в значній його частині;

7) набуття чи збільшення істотної участі заявника у фінансовій установі загрожуватиме інтересам вкладників та/або інших кредиторів такої фінансової установи, розвитку конкурентного середовища.

{Статтю 9 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

7. Про подання неповного пакета документів та/або невідповідність вимогам цього Закону та нормативно-правових актів органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, зазначений орган повідомляє заявнику (його уповноваженій особі) не пізніше ніж протягом місяця з дня подання пакета документів.

{Статтю 9 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

8. Орган, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, приймає рішення про погодження або відмову у видачі письмового погодження набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі не пізніше ніж протягом місяця з дня подання пакета документів, визначених нормативно-правовими актами зазначеного органу.

{Статтю 9 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

9. У разі коли особа набуває істотної участі у фінансовій установі або збільшує свою істотну участь до рівня, визначеного частиною п'ятою цієї статті, без отримання письмового погодження органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, зазначена особа не має права прямо чи опосередковано, повністю чи частково користуватися правом голосу придбаних акцій (часток) та брати будь-яким чином участь в управлінні фінансовою установою.

{Статтю 9 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

10. У разі виявлення органом, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, факту набуття особою істотної участі у фінансовій установі або збільшення особою своєї істотної участі до рівня, визначеного частиною п'ятою цієї статті, без отримання письмового погодження органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, зазначений орган призначає у двотижневий строк довірену особу, якій передається право брати участь у голосуванні.

Довірена особа призначається з числа осіб, запропонованих фінансовою установою, на період до усунення порушення вимоги, визначеної частиною п'ятою цієї статті.

Довірена особа зобов'язана під час голосування діяти в інтересах кваліфікованого та зваженого управління фінансовою установою.

{Статтю 9 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

11. Рішення загальних зборів учасників, прийняті з порушенням вимог, визначених частинами дев'ятою та десятою цієї статті, не мають юридичної сили.

{Статтю 9 доповнено частиною одинадцятю згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

12. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, мають право надсилати запити до державних органів, органів місцевого самоврядування, юридичних осіб та фізичних осіб з метою отримання від них інформації, необхідної для підтвердження джерел походження коштів, що використовуються для формування статутного (складеного) капіталу фінансової установи або набуття чи збільшення істотної участі в ній, фінансового стану та ділової репутації власників істотної участі (осіб, які претендують на істотну участь) у фінансовій установі. Зазначена інформація подається органу, який здійснює державне регулювання ринків фінансових послуг, протягом 10 робочих днів після надходження його запиту.

{Статтю 9 доповнено частиною дванадцятю згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

13. Набуття істотної участі нерезидентами у фінансовій установі або збільшення її таким чином, що нерезидент буде прямо чи опосередковано володіти або контролювати 10, 25, 50 і 75 відсотків статутного (складеного) капіталу такої фінансової установи, здійснюється відповідно до вимог, встановлених цією статтею.

{Статтю 9 доповнено частиною тринадцятю згідно із Законом № 5042-VI від 04.07.2012}

{Текст статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 10. Прийняття рішень при конфлікті інтересів

1. Керівник або службовець фінансової установи не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення щодо прийняття фінансовою установою будь-якого зобов'язання на їх користь.

2. Керівник, службовець або призначений експерт фінансової установи не можуть брати участь у підготовці та прийнятті рішення на користь установи або підприємства, в якому вони, їх близькі родичі або підприємство, яким вони володіють, мають діловий інтерес.

3. Особа, яка є членом органу управління або службовцем фінансової установи, може укладати договори з цією фінансовою установою щодо надання такій особі відповідних фінансових послуг на умовах, що не відрізняються від звичайних.

4. Особа, яка є членом органу управління фінансової установи, не може укладати договори щодо надання цій фінансовій установі професійних послуг (робіт), якщо загальні збори власників не нададуть попередньої згоди на укладення такого договору.

Стаття 11. Достовірність реклами та іншої інформації

1. Поширення у будь-якій формі та у будь-який спосіб фінансовими установами (іншими особами від імені та/або за дорученням фінансових установ) недобросовісної реклами про їх діяльність у сфері фінансових послуг, фінансові послуги, які ними надаються, умови отримання таких послуг забороняється.

2. Недобросовісною рекламою у сфері фінансових послуг вважається:

1) реклама фінансових послуг без набуття особою, що їх надає, статусу фінансової установи чи без одержання нею відповідного дозволу або ліцензії, якщо законом для провадження діяльності з надання таких послуг передбачено набуття статусу фінансової установи чи одержання відповідного дозволу або ліцензії;

2) реклама фінансових послуг, надання яких на території України заборонено законом;

3) реклама фінансових послуг, у якій інформація про умови надання фінансових послуг відсутня або:

зазначається шрифтом, розмір якого на 50 і більше відсотків менший за розмір шрифту, яким зазначена назва фінансової послуги, що рекламується;

оголошується більш як на 25 відсотків швидше за оголошення назви фінансової послуги, що рекламується;

зазначається шрифтом, розмір якого на 50 і більше відсотків менший за розмір шрифту, яким зазначене найменування фінансової установи, яка надає фінансову послугу (у разі відсутності в рекламі назви фінансової послуги);

зазначається шрифтом, розмір якого на 50 і більше відсотків менший за розмір шрифту, яким зазначений знак для товарів і послуг (торговельна марка), що використовується фінансовою установою, яка надає фінансову послугу (у разі відсутності в рекламі назви фінансової послуги та найменування фінансової установи);

зазначається у спосіб, який ускладнює її візуальне сприйняття;

4) інша реклама у сфері фінансових послуг (у тому числі реклама фінансової послуги), яка вважається недобросовісною рекламою відповідно до Закону України "Про рекламу".

Перелік ознак, які можуть свідчити, що спосіб викладення інформації про умови надання фінансових послуг ускладнює її візуальне сприйняття, визначається органом, який здійснює державне регулювання відповідного ринку фінансових послуг.

{Стаття 11 в редакції Закону № 122-IX від 20.09.2019}

Стаття 12. Право клієнта на інформацію

1. Фінансова установа зобов'язана розкривати клієнтам визначену законодавством інформацію про умови та порядок її діяльності, що розміщується у місці надання послуг клієнтам та/або на власному веб-сайті фінансової установи. Така інформація повинна, зокрема, включати:

- 1) перелік послуг, що надаються фінансовою установою, порядок та умови їх надання;
- 2) вартість, ціну/тарифи, розмір плати (проценти) щодо фінансових послуг залежно від виду фінансової послуги;
- 3) інформацію про механізми захисту прав споживачів фінансових послуг.

На вимогу клієнта фінансова установа зобов'язана в порядку, визначеному законодавством, надати таку інформацію:

- 1) відомості про фінансові показники діяльності фінансової установи та її економічний стан, які підлягають обов'язковому оприлюдненню;
- 2) перелік керівників фінансової установи та її відокремлених підрозділів;
- 3) кількість акцій фінансової установи та розмір часток, які знаходяться у власності членів її виконавчого органу, а також перелік осіб, частки яких у статутному капіталі фінансової установи або належна їм кількість акцій фінансової установи перевищують 5 відсотків;
- 4) іншу інформацію, право на отримання якої визначено законом.

{Частина перша статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014; в редакції Закону № 122-IX від 20.09.2019}

2. Перед укладенням договору про надання фінансових послуг фінансова установа чи інший суб'єкт господарювання, що надає фінансові послуги, зобов'язані повідомити клієнта у письмовій або електронній формі, у тому числі шляхом надання клієнту доступу до такої інформації на власному веб-сайті особи, яка надає фінансові послуги, про:

- 1) особу, яка надає фінансові послуги:
  - а) найменування (для фізичної особи - підприємця: прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові), місцезнаходження, контактний телефон і адреса електронної пошти особи, яка надає фінансові послуги, адреса, за якою приймаються скарги споживачів фінансових послуг;
  - б) найменування особи, яка надає посередницькі послуги (за наявності);
  - в) відомості про державну реєстрацію особи, яка надає фінансові послуги;
  - г) інформацію щодо включення фінансової установи до відповідного державного реєстру фінансових установ або Державного реєстру банків;
  - г) інформацію щодо наявності в особи, яка надає фінансові послуги, права на надання відповідної фінансової послуги;
  - д) контактну інформацію органу, який здійснює державне регулювання щодо діяльності особи, яка надає фінансові послуги;
- 2) фінансову послугу - загальну суму зборів, платежів та інших витрат, які повинен сплатити клієнт, включно з податками, або якщо конкретний розмір не може бути визначений - порядок визначення таких витрат;
- 3) договір про надання фінансових послуг:
  - а) наявність у клієнта права на відмову від договору про надання фінансових послуг;
  - б) строк, протягом якого клієнтом може бути використано право на відмову від договору, а також інші умови використання права на відмову від договору;
  - в) мінімальний строк дії договору (якщо застосовується);
  - г) наявність у клієнта права розірвати чи припинити договір, права дострокового виконання договору, а також наслідки таких дій;

г) порядок внесення змін та доповнень до договору;

д) неможливість збільшення фіксованої процентної ставки за договором без письмової згоди споживача фінансової послуги;

4) механізми захисту прав споживачів фінансових послуг:

а) можливість та порядок позасудового розгляду скарг споживачів фінансових послуг;

б) наявність гарантійних фондів чи компенсаційних схем, що застосовуються відповідно до законодавства.

{Статтю 12 доповнено частиною другою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011; в редакції Закону № 122-IX від 20.09.2019}

3. Інформація, що надається клієнту, повинна забезпечувати правильне розуміння суті фінансової послуги без нав'язування її придбання.

{Статтю 12 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

4. Фінансова установа під час надання інформації клієнту зобов'язана дотримуватися вимог законодавства про захист прав споживачів.

{Статтю 12 доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

5. Забороняється покладати на споживача фінансових послуг сплату будь-яких платежів, відшкодувань, штрафних санкцій за реалізацію ним права на відмову від договору, предметом якого є надання йому фінансової послуги, чи за дострокове розірвання (ініціювання дострокового розірвання) споживачем фінансових послуг такого договору, а також забороняється стягувати такі платежі, відшкодування, штрафні санкції.

Забороняється покладати на споживача фінансових послуг сплату будь-яких платежів, відшкодувань, штрафних санкцій за дострокове виконання ним умов договору, предметом якого є надання йому фінансової послуги, а також забороняється стягувати такі платежі, відшкодування та штрафні санкції.

{Статтю 12 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

6. Орган, який здійснює державне регулювання відповідного ринку фінансових послуг, має право визначити мінімальний обсяг інформації, яка повинна надаватися клієнту щодо кожного виду фінансових послуг, якщо такий мінімальний обсяг інформації не встановлений законом.

{Статтю 12 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Стаття 12¹. Розкриття інформації

1. Фінансові установи повинні розкривати:

1) фінансову та консолідовану фінансову звітність, яка складається та подається відповідно до законодавства;

2) звіт про корпоративне управління (для фінансових установ, утворених у формі акціонерних товариств), що складається відповідно до вимог цього Закону, законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг та прийнятих згідно з такими законами нормативно-правових актів органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, і подається:

акціонерам фінансової установи;

органам, які відповідно до закону здійснюють нагляд за діяльністю відповідної фінансової установи, разом з річною звітністю;

3) звітні дані (інші, ніж фінансова та консолідована фінансова звітність), що складаються та подаються відповідно до вимог законів з питань регулювання ринків фінансових послуг та прийнятих згідно з такими законами нормативно-правових актів органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг;

4) інформацію, що надається клієнтам відповідно до статті 12 цього Закону.

2. Фінансові установи, утворені у формі акціонерних товариств, додатково розкривають інформацію як емітенти відповідно до вимог законодавства про цінні папери.

3. Фінансові установи повинні під час розкриття інформації дотримуватися вимог законодавства про мови.

4. Фінансові установи, нагляд за діяльністю яких здійснюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, повинні також розкривати шляхом розміщення на безоплатній основі в її загальнодоступній інформаційній базі даних про фінансові установи та на власних веб-сайтах (веб-сторінках) в обсязі та порядку, встановлених зазначеною комісією, таку інформацію:

- 1) повне найменування, ідентифікаційний код та місцезнаходження фінансової установи;
- 2) перелік фінансових послуг, що надаються фінансовою установою;
- 3) відомості про власників істотної участі (у тому числі осіб, які здійснюють контроль за фінансовою установою);
- 4) відомості про склад наглядової ради та виконавчого органу фінансової установи;
- 5) відомості про відокремлені підрозділи фінансової установи;
- 6) відомості про ліцензії та дозволи, видані фінансовій установі;
- 7) річну фінансову та консолідовану фінансову звітність;
- 8) відомості про порушення провадження у справі про банкрутство, застосування процедури санації фінансової установи;
- 9) рішення про ліквідацію фінансової установи;
- 10) іншу інформацію про фінансову установу, що підлягає оприлюдненню відповідно до закону.

{Статтю 12¹ доповнено частиною четвертою згідно із Законом № 123-VIII від 15.01.2015}

5. Фінансові установи забезпечують доступність інформації, розміщеної на власних веб-сайтах (веб-сторінках) відповідно до частини четвертої цієї статті, не менше ніж за останні три роки.

{Статтю 12¹ доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 123-VIII від 15.01.2015}

{Закон доповнено статтею 12¹ згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 12². Звіт про корпоративне управління

1. Звіт про корпоративне управління повинен містити інформацію про:

- 1) мету провадження діяльності фінансової установи;
- 2) дотримання/недотримання принципів чи кодексу корпоративного управління (з посиланням на джерело розміщення їх тексту), відхилення та причини такого відхилення протягом року;
- 3) власників істотної участі (в тому числі осіб, що здійснюють контроль за фінансовою установою), їх відповідність встановленим законодавством вимогам та зміну їх складу за рік;
- 4) склад наглядової ради фінансової установи та його зміну за рік, у тому числі утворені нею комітети;
- 5) склад виконавчого органу фінансової установи та його зміну за рік;
- 6) факти порушення членами наглядової ради та виконавчого органу фінансової установи внутрішніх правил, що призвело до заподіяння шкоди фінансовій установі або клієнтам цієї установи;

{Пункт 6 частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

7) заходи впливу, застосовані протягом року органами державної влади до фінансової установи, в тому числі до членів її наглядової ради та виконавчого органу;

8) розмір винагороди за рік членів наглядової ради та виконавчого органу фінансової установи;

9) значні фактори ризику, що впливали на діяльність фінансової установи протягом року;

10) наявність у фінансової установи системи управління ризиками та її ключові характеристики;

11) результати функціонування протягом року системи внутрішнього аудиту (контролю), а також дані, зазначені в примітках до фінансової та консолідованої фінансової звітності відповідно до положень (стандартів) бухгалтерського обліку;

12) факти відчуження протягом року активів в обсязі, що перевищує встановлений у статуті фінансової установи розмір;

13) результати оцінки активів у разі їх купівлі-продажу протягом року в обсязі, що перевищує встановлений у статуті фінансової установи розмір;

14) операції з пов'язаними особами, в тому числі в межах однієї промислово-фінансової групи чи іншого об'єднання, проведені протягом року. Така інформація не є комерційною таємницею;

15) використані рекомендації органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, щодо аудиторського висновку;

16) зовнішнього аудитора наглядової ради фінансової установи, призначеного протягом року;

17) діяльність зовнішнього аудитора, зокрема:

загальний стаж аудиторської діяльності;

кількість років, протягом яких надає аудиторські послуги такій фінансовій установі;

перелік інших аудиторських послуг, що надавалися такій фінансовій установі протягом року;

випадки виникнення конфлікту інтересів та/або суміщення виконання функцій внутрішнього аудитора;

ротацію аудиторів у фінансовій установі протягом останніх п'яти років;

стягнення, застосовані до аудитора Аудиторською палатою України протягом року, та факти подання недостовірної звітності фінансової установи, що підтверджена аудиторським висновком, виявлені органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг;

18) захист фінансовою установою прав та інтересів споживачів фінансових послуг, зокрема:

{Абзац перший пункту 18 частини першої статті 12 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

наявність механізму розгляду скарг;

прізвище, ім'я та по батькові працівника фінансової установи, уповноваженого розглядати скарги;

стан розгляду фінансовою установою протягом року скарг стосовно надання фінансових послуг (характер, кількість скарг, що надійшли, та кількість задоволених скарг);

наявність позовів до суду стосовно надання фінансових послуг фінансовою установою та результати їх розгляду;

19) корпоративне управління у фінансовій установі, подання якої передбачено законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг та/або прийнятими згідно з такими законами нормативно-правовими актами органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг.

{Закон доповнено статтею 12² згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 13. Порядок реорганізації та ліквідації фінансових установ

1. Реорганізація та ліквідація фінансових установ відбуваються з додержанням вимог відповідних законів України та нормативно-правових актів державних органів з питань регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг.

2. Внесення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців запису про державну реєстрацію припинення юридичної особи, яка є фінансовою установою, здійснюється на підставі витягу про її виключення з державного реєстру фінансових установ за формою, встановленою відповідним органом державного регулювання ринків фінансових послуг, та інших документів, перелік яких встановлений законом для державної реєстрації юридичних осіб.

{Статтю 13 доповнено частиною другою згідно із Законом № 2555-VI від 23.09.2010}

Стаття 14. Облік та звітність

1. Фінансова установа зобов'язана вести облік своїх операцій та надавати звітність відповідно до вимог законів та нормативно-правових актів державних органів з питань регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг.

Стаття 15. Вимоги до зовнішнього аудиту

1. Аудиторські перевірки фінансових установ можуть проводитися аудиторськими фірмами або аудиторами, які:

{Абзац перший статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011}

1) мають відповідний сертифікат аудитора;

{Пункт 1 статті 15 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3024-VI від 15.02.2011}

2) не мають взаємовідносин щодо права власності з фінансовою установою, діяльність якої перевіряється, не мають заборгованості перед цією установою або іншого конфлікту інтересів.

{Пункт 3 частини першої статті 15 виключено на підставі Закону № 2258-VIII від 21.12.2017}

Стаття 15¹. Внутрішній аудит (контроль)

1. Вищий орган управління або наглядова рада фінансової установи утворює в її складі структурний підрозділ або визначає окрему посадову особу для проведення внутрішнього аудиту (контролю).

2. Внутрішній аудит (контроль) передбачає:

1) нагляд за поточною діяльністю фінансової установи;

2) контроль за дотриманням законів, нормативно-правових актів органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, та рішень органів управління фінансової установи;

3) перевірку результатів поточної фінансової діяльності фінансової установи;

4) аналіз інформації про діяльність фінансової установи, професійну діяльність її працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами фінансової установи;

5) виконання інших передбачених законами функцій, пов'язаних з наглядом та контролем за діяльністю фінансової установи.

3. Структурний підрозділ або окрема посадова особа, що проводить внутрішній аудит (контроль), підпорядковується наглядовій раді, а у разі, коли законодавством не вимагається обов'язкове утворення наглядової ради, - вищому органу управління фінансової установи та звітує перед ними.

Структурний підрозділ, який проводить внутрішній аудит (контроль), організаційно не залежить від інших підрозділів фінансової установи.

4. Законодавством з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть бути встановлені особливості організації та проведення внутрішнього аудиту (контролю).

{Закон доповнено статтею 15¹ згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 16. Об'єднання фінансових установ

1. Фінансові установи мають право на добровільних засадах об'єднувати свою діяльність, якщо це не суперечить антимонопольному законодавству України та вимогам законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг. Правовий статус, види, порядок створення, правовий режим функціонування та припинення діяльності об'єднань визначається згідно із законами України.

Об'єднання фінансових установ набуває статусу юридичної особи з дня його державної реєстрації у порядку, встановленому законом для державної реєстрації юридичних осіб.

{Частина першу статті 16 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 2555-VI від 23.09.2010}

2. Об'єднання фінансових установ набуває статусу саморегульованої організації після внесення запису про неї до відповідного реєстру, який ведеться державними органами з питань регулювання діяльності фінансових установ та ринків фінансових послуг у межах їх компетенції.

3. Саморегульовані організації в межах делегованих їм повноважень здійснюють регуляторну діяльність з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

{Статтю 16 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

Стаття 16¹. Нагляд на консолідованій основі

1. Нагляд на консолідованій основі - це нагляд за фінансовими групами з метою забезпечення стабільності фінансової системи та обмеження ризиків, на які наражається фінансова установа внаслідок участі у фінансовій групі, шляхом регулювання, моніторингу та контролю ризиків фінансової групи.

2. Національний банк України здійснює нагляд на консолідованій основі за банківськими групами відповідно до цього Закону, інших законів України.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснює нагляд на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснює нагляд на консолідованій основі за небанківськими фінансовими групами, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.

Діяльність у небанківській фінансовій групі вважається переважною, якщо середньоарифметичне значення активів за останні чотири звітних квартали фінансових установ, нагляд за якими здійснює відповідно національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, або Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, становить 50 і більше відсотків сукупного розміру середньоарифметичних значень активів усіх небанківських фінансових установ, що входять до цієї групи, за цей період.

3. Державний орган, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, з метою здійснення нагляду на консолідованій основі має право визначати в межах фінансової групи підгрупи, що складаються принаймні з двох фінансових установ, та здійснювати за ними нагляд на субконсолідованій основі.

4. Державний орган, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, відповідно до розподілу повноважень, передбаченого частиною другою цієї статті, з метою здійснення нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі у своїх нормативно-правових актах має право встановлювати вимоги до фінансової групи, її підгруп щодо:

- 1) наявності ефективної системи корпоративного управління;
- 2) наявності ефективної системи управління ризиками;
- 3) наявності ефективної системи внутрішнього контролю;
- 4) наявності облікових процедур, інформаційних систем, необхідних для забезпечення виконання вимог на консолідованій основі;
- 5) складання та порядку подання консолідованої та субконсолідованої звітності;
- 6) достатності регулятивного капіталу;
- 7) економічних нормативів;
- 8) лімітів та обмежень щодо певних видів діяльності, у тому числі щодо діяльності на території інших держав;
- 9) порядку подання необхідної звітності та інформації.

5. Фінансова група, її підгрупи, учасники груп зобов'язані дотримуватися вимог, установлених державними органами, що здійснюють регулювання ринків фінансових послуг.

Банки, які є учасниками небанківської фінансової групи, підлягають нагляду з боку державного органу, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг у межах нагляду на консолідованій та субконсолідованій основі відповідно до цього Закону.

6. Фінансова група зобов'язана визначити серед учасників фінансової групи відповідальну особу фінансової групи та погодити її з відповідним державним органом, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг.

До погодження державним органом, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, відповідальної особи фінансової групи та в разі, якщо за висновком державного органу, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, відповідальна особа, визначена фінансовою групою, не спроможна належним чином забезпечити виконання функцій відповідальної особи, відповідальною особою за рішенням державного органу, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, вважається фінансова установа - учасник групи з найбільшим значенням активів за останній звітний квартал.

7. Юридична або фізична особа, яка має намір стати контролером фінансової групи, через визначену ними уповноважену особу зобов'язана повідомити про це державний орган, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, та надати йому відомості про таку фінансову групу, у тому числі структуру власності такої групи та види діяльності її учасників, у порядку, встановленому державним органом, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг.

8. Учасник фінансової групи не пізніше 10 календарних днів після зміни своєї структури власності та видів діяльності зобов'язаний повідомити про це відповідальну особу фінансової групи.

Відповідальна особа фінансової групи зобов'язана повідомити державний орган, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, про зміни щодо структури власності банківської групи та видів діяльності її учасників не пізніше 30 календарних днів після настання таких змін.

9. Відповідальна особа фінансової групи зобов'язана забезпечити дотримання фінансовою групою вимог, установлених державним органом, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, відповідно до цього Закону.

Учасники фінансової групи зобов'язані подавати відповідальній особі фінансової групи, державному органу, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, звіти та інформацію, необхідні для підготовки консолідованих звітів, та забезпечувати виконання вимог щодо нагляду на консолідованій основі.

10. Учасники фінансової групи зобов'язані забезпечити проведення щорічної аудиторської перевірки своєї річної фінансової звітності. Відповідальна особа фінансової групи зобов'язана забезпечити проведення щорічної перевірки аудиторською фірмою річної консолідованої звітності фінансової групи.

Аудитор (аудиторська фірма), що здійснює аудиторську перевірку фінансової звітності учасника фінансової групи, консолідованої звітності фінансової групи, зобов'язаний повідомити державний орган, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, про виявлені під час проведення аудиторської перевірки та під час надання інших аудиторських послуг викривлення показників фінансової звітності, порушення та недоліки в роботі, а також про будь-які події, які можуть суттєво вплинути на платоспроможність, безпеку та надійність учасника групи або всієї фінансової групи, протягом трьох днів з моменту виявлення таких подій чи фактів.

{Закон доповнено статтею 16¹ згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

Стаття 17. Недопущення обмеження конкуренції на ринках фінансових послуг

1. Фінансові установи здійснюють свою діяльність з урахуванням вимог законодавства про захист економічної конкуренції та законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

{Стаття 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 18. Запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

Фінансовим установам під час здійснення (надання) фінансових послуг забороняється вступати в договірні відносини з анонімними особами, відкривати та вести анонімні (номерні) рахунки.

Фінансовим установам забороняється вступати в договірні відносини з клієнтами - юридичними чи фізичними особами у разі, коли виникає сумнів стосовно того, що особа виступає не від власного імені.

Органи, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, мають право вимагати від юридичних осіб, які звертаються із заявами про включення до відповідних державних реєстрів фінансових установ та/або видачу ліцензій для здійснення діяльності з надання фінансових послуг (далі - заявники), а заявники повинні забезпечити в обсязі, визначеному відповідними органами, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг:

розкриття інформації про кінцевих бенефіціарних власників (контролерів) заявників та про голову і членів наглядового та виконавчого органу заявників;

підтвердження на підставі офіційних документів (засвідчених у встановленому порядку їх копій) джерел походження коштів, за рахунок яких сформовано статутний (складений) капітал заявників.

Присутність осіб, які мають не погашену або не зняту в установленому порядку судимість, у складі власників істотної участі у статутному (складеному) капіталі або у складі голів та членів наглядового та виконавчого органів, а також неможливість підтвердження джерел походження коштів, за рахунок яких сформовано статутний (складений) капітал, є підставами для відмови у включенні заявника до відповідного державного реєстру фінансових установ та/або відмови у видачі заявнику ліцензій для здійснення діяльності з надання фінансових послуг.

{Стаття 18 в редакції Закону № 485-IV від 06.02.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2258-VI від 18.05.2010; в редакції Закону № 1702-VII від 14.10.2014}

Розділ IV

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Стаття 19. Мета державного регулювання ринків фінансових послуг

1. Метою державного регулювання ринків фінансових послуг в Україні є:

- 1) проведення єдиної та ефективної державної політики у сфері фінансових послуг;
- 2) захист прав та інтересів споживачів фінансових послуг;

{Пункт 2 частини першої статті 19 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

3) створення сприятливих умов для розвитку та функціонування ринків фінансових послуг;

4) створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів учасниками ринків фінансових послуг з урахуванням інтересів суспільства;

5) забезпечення рівних можливостей для доступу до ринків фінансових послуг та захисту прав їх учасників;

6) додержання учасниками ринків фінансових послуг вимог законодавства;

7) запобігання монополізації та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринках фінансових послуг;

8) контроль за прозорістю та відкритістю ринків фінансових послуг;

9) сприяння інтеграції в європейський та світовий ринки фінансових послуг.

Стаття 20. Форми державного регулювання ринків фінансових послуг

1. Державне регулювання діяльності з надання фінансових послуг здійснюється шляхом:

1) ведення державних реєстрів фінансових установ і реєстрів осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, та ліцензування діяльності з надання фінансових послуг;

{Пункт 1 статті 20 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

2) нормативно-правового регулювання діяльності фінансових установ;

3) нагляду за діяльністю учасників ринків фінансових послуг (крім клієнтів);

{Пункт 3 статті 20 із змінами, внесеними згідно із Законами № 3462-VI від 02.06.2011, № 122-IX від 20.09.2019}

4) застосування уповноваженими державними органами заходів впливу;

5) проведення інших заходів з державного регулювання ринків фінансових послуг.

Стаття 21. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг

1. Державне регулювання ринків фінансових послуг здійснюється:

щодо ринку банківських послуг та діяльності з переказу коштів - Національним банком України;

{Абзац другий частини першої статті 21 в редакції Закону № 5284-VI від 18.09.2012}

щодо ринків цінних паперів та похідних цінних паперів (деривативів) - Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку;

{Абзац третій частини першої статті 21 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

щодо інших ринків фінансових послуг - національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Антимонопольний комітет України та інші державні органи здійснюють контроль за діяльністю учасників ринків фінансових послуг та отримують від них інформацію у межах повноважень, визначених законом.

2. Державне регулювання діяльності з надання фінансових послуг здійснюється відповідно до цього Закону та інших законів України.

3. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, та їх посадові особи здійснюють нагляд за додержанням законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг, забезпечують реалізацію державної політики щодо захисту прав споживачів фінансових послуг у межах своєї компетенції, визначеної законом, у порядку, встановленому нормативно-правовими актами таких органів, зокрема:

1) розглядають звернення споживачів фінансових послуг (у тому числі щодо наявності в договорах умов, що обмежують права споживачів фінансових послуг), роз'яснюють їм законодавство з питань захисту прав споживачів фінансових послуг;

2) здійснюють контроль за дотриманням законодавства України про рекламу (в частині реклами у сфері фінансових послуг);

3) за результатами розгляду справ про порушення прав споживачів фінансових послуг застосовують до фінансових установ, інших суб'єктів господарювання, що надають фінансові послуги, та осіб, що надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг, у тому числі кредитних посередників, заходи впливу та накладають на посадових осіб юридичної особи або фізичних осіб - підприємців, які надають фінансові послуги, адміністративні стягнення;

4) перевіряють у фінансових установах та в інших суб'єктах господарювання, що надають фінансові послуги, додержання правил надання фінансових послуг та законодавства про захист прав споживачів;

5) одержують безоплатно від фінансових установ та інших суб'єктів господарювання, що надають фінансові послуги, діяльність яких перевіряється, інформацію, документи та їх копії (на паперових носіях або в електронній формі), письмові пояснення з питань діяльності, які характеризують фінансові послуги, які надаються цією установою, та щодо дотримання ними законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

6) узагальнюють практику застосування законодавства з питань захисту прав споживачів фінансових послуг та публікують на своїх веб-сайтах щоквартальні огляди;

7) розробляють пропозиції щодо вдосконалення законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг;

8) забезпечують проведення роз'яснювальної роботи щодо захисту прав споживачів фінансових послуг;

9) видають методичні рекомендації щодо підвищення рівня фінансової обізнаності споживачів фінансових послуг, враховуючи необхідність охоплення фінансовими послугами якомога ширших верств населення.

{Статтю 21 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Стаття 22. Співпраця та координація діяльності між органами, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг

1. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зобов'язані співпрацювати згідно з положеннями цього Закону.

2. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за допомогою засобів зв'язку, що дозволяють фіксувати інформацію, своєчасно повідомляють один одному про будь-які спостереження та висновки, які є необхідними для виконання покладених на них обов'язків.

3. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, мають право на доступ до інформаційних баз даних одне одного, які ведуться з метою регулювання ринків фінансових послуг.

4. Голова державного органу, що здійснює регулювання ринків фінансових послуг, або уповноважена ним особа беруть участь у роботі інших органів, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, з правом дорадчого голосу, коли на них обговорюються питання нагляду за діяльністю з надання фінансових послуг.

5. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, з метою співпраці та координації своєї діяльності зобов'язані проводити оперативні наради не рідше одного разу в місяць або частіше на вимогу одного з керівників цих органів. За результатами зазначених нарад складаються відповідні протоколи та/або укладаються міжвідомчі угоди. Рішення, які містяться у зазначених протоколах та угодах, обов'язкові для розгляду та впровадження кожним з органів, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг.

{Частина п'ята статті 22 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

6. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, що здійснюють нагляд на консолідованій основі за фінансовими групами, зобов'язані обмінюватись інформацією щодо учасників цих груп у визначеному ними порядку.

{Статтю 22 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

7. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, що здійснюють нагляд на консолідованій основі за фінансовими групами, мають право ініціювати один перед одним проведення перевірки фінансової установи, яка є учасником фінансової групи.

{Статтю 22 доповнено частиною сьомою згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

8. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, що здійснюють нагляд на консолідованій основі за фінансовими групами, мають право ініціювати один перед одним застосування заходів впливу до фінансової установи, яка є учасником фінансової групи.

{Статтю 22 доповнено частиною восьмою згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

9. Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку і національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, співпрацюють з органами нагляду іноземних держав з метою здійснення нагляду на консолідованій основі.

Співпраця відбувається на підставі укладених договорів, меморандумів чи в інших формах.

{Статтю 22 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

10. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції зобов'язані співпрацювати між собою щодо забезпечення захисту прав споживачів фінансових послуг, у тому числі обмінюватись інформацією щодо скарг споживачів, правопорушень на ринку фінансових послуг, осіб, притягнутих до відповідальності.

{Статтю 22 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Розділ V

ОРГАНІЗАЦІЯ, ПОВНОВАЖЕННЯ І ПОРЯДОК ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ

РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Стаття 23. Організація діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України.

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, не може бути учасником фінансових ринків як емітент облігацій внутрішніх та зовнішніх державних позик або здійснювати будь-яку іншу діяльність на фінансових ринках, крім передбаченої цим Законом.

3. Комісія як колегіальний орган утворюється у складі Голови Комісії та шести членів Комісії.

Голова та члени Комісії, призначаються на посади та звільняються з посад Президентом України шляхом видання відповідного указу.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, набуває повноважень з моменту призначення більше половини її загального кількісного складу.

4. Головою та членом національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, можуть бути громадяни України, які мають повну вищу (профільну, економічну або юридичну) освіту, досвід роботи на керівних посадах не менше трьох років упродовж останніх десяти років.

Голова та члени національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, не можуть бути власниками корпоративних прав фінансових установ.

5. Термін повноважень Голови та члена національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, становить шість років. Одна й та ж особа не може бути Головою та/або членом національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, більше двох термінів підряд.

6. Голова та член національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, можуть бути звільнені з посади у разі подання заяви про відставку, неможливості виконання обов'язків за станом здоров'я, припинення громадянства України, грубого порушення службових обов'язків, набрання законної сили обвинувальним вироком суду у скоєнні злочину, наявності інших підстав, передбачених законами.

Повноваження члена національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, припиняються у разі його смерті, визнання безвісно відсутнім або оголошення померлим.

Не можуть бути підставами для звільнення Голови або члена національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, набуття повноважень новообраним Президентом України.

Після закінчення строку повноважень Голова або член національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, продовжує виконувати свої обов'язки до призначення відповідно нового Голови або члена Комісії.

7. Основною формою роботи національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, як колегіального органу, є засідання, які проводяться за рішенням голови комісії.

Засідання національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є правомочним, якщо на ньому присутні більше половини її загального кількісного складу.

Рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, вважається прийнятим, якщо за нього проголосувала більшість від загального кількісного складу. Голова та члени національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, мають по одному голосу кожен.

8. Положення про національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затверджується Президентом України.

Гранична чисельність працівників національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затверджується Президентом України. Штатний розпис національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затверджується Головою національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за погодженням з Міністерством фінансів України. Структура національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затверджується Головою національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, в межах видатків, передбачених в Державному бюджеті України.

9. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є юридичною особою і має відокремлене майно, що є державною власністю.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може створювати та ліквідовувати свої територіальні управління для здійснення своїх повноважень у випадках, передбачених у положенні про національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Територіальні управління не мають статусу юридичної особи і діють на основі положення, що затверджується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

10. За рішенням національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може створюватися Консультаційно-експертна рада, яка є постійно діючим на громадських засадах дорадчим органом, що бере участь в обговоренні проектів документів, які розробляються та/або розглядаються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Склад Консультаційно-експертної ради та положення про неї затверджуються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

{Стаття 23 в редакції Законів № 2592-VI від 07.10.2010, № 3610-VI від 07.07.2011}

Стаття 24. Голова національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

1. Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, очолює Голова, якого призначає та звільняє Президент України.

2. Голова національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг:

1) здійснює керівництво поточною діяльністю національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та вирішує всі питання діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за винятком тих, які належать до компетенції національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, як колегіального органу;

2) діє без довіреності від імені національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах, встановлених законодавством України;

3) представляє національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у відносинах із державними органами іноземних держав з питань нагляду за діяльністю фінансових установ та міжнародними організаціями;

4) видає накази, розпорядження тощо з питань, що належать до його компетенції;

5) приймає на роботу і звільняє з роботи працівників національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, заохочує їх та накладає дисциплінарні стягнення;

6) представляє інтереси Комісії у Кабінеті Міністрів України, має право брати участь у засіданнях Кабінету Міністрів України з правом дорадчого голосу;

7) подає Президенту України пропозиції щодо призначення на посади та звільнення з посад членів Комісії;

8) виконує інші функції, необхідні для забезпечення організації роботи та діяльності національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

{Стаття 24 в редакції Законів № 2592-VI від 07.10.2010, № 3610-VI від 07.07.2011}

{Статтю 25 виключено на підставі Закону № 3610-VI від 07.07.2011}

{Статтю 26 виключено на підставі Закону № 3610-VI від 07.07.2011}

Стаття 27. Завдання національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

1. Основними завданнями національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є:

1) розробка стратегії і реалізації розвитку та вирішення системних питань функціонування ринків фінансових послуг в Україні;

2) здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг та додержанням законодавства у цій сфері;

3) захист прав споживачів фінансових послуг шляхом застосування у межах своїх повноважень заходів впливу з метою запобігання і припинення порушень законодавства на ринку фінансових послуг;

4) узагальнення практики застосування законодавства України з питань фінансових послуг і ринків та розроблення пропозицій щодо їх вдосконалення;

5) розроблення і затвердження обов'язкових до виконання нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції;

6) координація діяльності з іншими державними органами;

7) запровадження міжнародно визнаних правил розвитку ринків фінансових послуг.

Стаття 28. Повноваження національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції:

1) розробляє і затверджує нормативно-правові акти, обов'язкові до виконання центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, учасниками ринків фінансових послуг, їх об'єднаннями, контролює їх виконання;

2) здійснює реєстрацію та веде Державний реєстр фінансових установ, а у визначених нею випадках - реєстри осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги, забезпечує ведення загальнодоступної інформаційної бази даних про фінансові установи та визначає перелік і вимоги до документів, що подаються для внесення інформації до зазначених реєстрів та бази даних;

{Пункт 2 частини першої статті 28 в редакції Законів № 3462-VI від 02.06.2011, № 123-VIII від 15.01.2015}

3) видає фінансовим установам відповідно до законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг відповідні дозволи, а також ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг та затверджує умови провадження діяльності з надання фінансових послуг, здійснення яких потребує відповідної ліцензії чи дозволу, та порядок контролю за їх додержанням;

{Пункт 3 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3201-IV від 15.12.2005}

4) встановлює обов'язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій, додержання правил надання фінансових послуг та інші показники і вимоги, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами;

{Пункт 4 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

5) за погодженням Кабінету Міністрів України встановлює розмір плати за реєстрацію документів та видачу ліцензій (їх дублікатів), а також за реєстрацію осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги;

{Пункт 5 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

6) надає інформацію за запитом на інформацію, надає висновки про віднесення операцій до фінансових послуг;

{Пункт 6 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

7) встановлює обмеження на суміщення надання певних видів фінансових послуг;

8) здійснює контроль за достовірністю інформації, що надається учасниками ринку фінансових послуг;

9) проводить самостійно чи разом з іншими державними органами перевірку діяльності учасників ринків фінансових послуг (крім клієнтів), а також інших юридичних осіб та фізичних осіб, які здійснюють діяльність з надання фінансових послуг, для якої законом встановлені вимоги щодо одержання ліцензії та/або реєстрації, без відповідної ліцензії та/або реєстрації;

{Пункт 9 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законами № 1702-VII від 14.10.2014, № 122-IX від 20.09.2019}

10) у разі порушення законодавства про фінансові послуги та захист прав споживачів фінансових послуг, нормативно-правових актів національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, застосовує заходи впливу та накладає адміністративні стягнення;

{Пункт 10 частини першої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

11) звертається до суду та господарського суду з позовами (заявами) у зв'язку з порушенням законодавства України про фінансові послуги;

12) надсилає фінансовим установам та саморегульованим організаціям обов'язкові до виконання розпорядження про усунення порушень законодавства про фінансові послуги та захист прав споживачів фінансових послуг та вимагає надання необхідних документів;

{Пункт 12 частини першої статті 28 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

13) надсилає матеріали в правоохоронні органи стосовно фактів правопорушень, що стали відомі під час проведення перевірок;

14) надсилає органам Антимонопольного комітету України матеріали у разі виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

{Пункт 14 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

15) вимагає скликання зборів учасників фінансової установи;

16) здійснює моніторинг руху капіталу в Україну та за її межі через ринки фінансових послуг;

17) встановлює вимоги щодо програмного забезпечення та спеціального технічного обладнання фінансових установ, пов'язаного з наданням фінансових послуг;

18) встановлює порядок розкриття інформації та складання звітності учасниками ринків фінансових послуг відповідно до законодавства України;

19) визначає професійні вимоги до керівників, головних бухгалтерів (осіб, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку, в тому числі на підставі договорів) фінансових установ та може вимагати звільнення з посад осіб, що не відповідають встановленим вимогам для зайняття таких посад, або розірвання відповідних договорів;

{Пункт 19 частини першої статті 28 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

20) погоджує відповідно до законів з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг документи фінансових установ, що визначають вимоги щодо надання фінансових послуг;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 20 згідно із Законом № 3201-IV від 15.12.2005}

21) щокварталу розраховує середньозважений показник зміни чистої вартості одиниці пенсійних активів та оприлюднює таку інформацію в установленому ним порядку;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 21 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

22) оприлюднює в установленому ним порядку перелік недержавних пенсійних фондів - суб'єктів другого рівня системи пенсійного забезпечення, яким видана ліцензія на надання послуг у накопичувальній системі пенсійного страхування;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 22 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

23) порушує за погодженням з Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку перед радою недержавного пенсійного фонду - суб'єкта другого рівня системи пенсійного забезпечення питання щодо заміни особи, яка здійснює управління пенсійними активами накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування такого фонду, у разі якщо в результаті діяльності такої особи зміна чистої вартості одиниці пенсійних активів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування у пенсійному фонді зменшилася протягом останнього року більш як на 10 відсотків;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 23 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

24) встановлює форму та вимоги до інформації про накопичувальну систему загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка підлягає оприлюдненню, та визначає порядок її оприлюднення;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 24 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

25) оприлюднює інформацію про страхові організації, які здійснюють страхування довічних пенсій за рахунок коштів накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, у тому числі показники, що застосовуються ними для розрахунку довічних пенсій;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом 25 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

26) установлює умови та порядок проведення внутрішнього аудиту (контролю) у фінансових установах;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

27) установлює порядок погодження відповідно до цього Закону набуття або збільшення істотної участі у фінансовій установі;

{Частину першу статті 28 доповнено пунктом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

28) здійснює захист прав споживачів фінансових послуг.

{Частина першу статті 28 доповнено пунктом 28 згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

2. Рішення, прийняті національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, з питань оцінки ефективності та координації діяльності з регулювання і нагляду за окремими ринками фінансових послуг є обов'язковими до виконання всіма членами цієї комісії.

{Частина друга статті 28 в редакції Закону № 3610-VI від 07.07.2011}

3. Нормативно-правові акти національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, які відповідно до закону є регуляторними актами, розробляються, розглядаються, приймаються та оприлюднюються з урахуванням вимог Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

Проекти актів національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, що мають ознаки регуляторного акта, але на які не поширюється дія Закону України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності", оприлюднюються з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань у порядку та спосіб, що передбачені Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності". Строк, протягом якого приймаються зауваження та пропозиції, встановлюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та не може становити менше ніж десять робочих днів з дня, наступного за днем оприлюднення проекту акта. Усі зауваження і пропозиції щодо проекту нормативно-правового акта, одержані протягом установленого строку, підлягають обов'язковому розгляду національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. За результатами такого розгляду національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, повністю або частково враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє. Інформація про результати розгляду зауважень та пропозицій підлягає обов'язковому оприлюдненню на офіційному веб-сайті національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, протягом п'яти робочих днів з дня, наступного за днем такого розгляду.

{Частина третю статті 28 доповнено абзацом згідно із Законом № 5212-VI від 06.09.2012}

Нормативно-правові акти національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, підлягають державній реєстрації Міністерством юстиції України.

{Частина третю статті 28 доповнено абзацом згідно із Законом № 5212-VI від 06.09.2012}

{Статтю 28 доповнено частиною третьою згідно із Законом № 2388-VI від 01.07.2010}

Стаття 29. Пруденційний нагляд

1. Пруденційний нагляд є складовою частиною загальної системи нагляду, що проводиться органами, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, і базується на регулярному проведенні оцінки загального фінансового стану фінансової установи, результатів діяльності системи та якості управління нею, дотриманні обов'язкових нормативів та інших показників і вимог, що обмежують ризики за операціями з фінансовими активами.

2. Основними напрямками пруденційного нагляду національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, є додержання встановлених критеріїв та нормативів щодо:

- 1) ліквідності;
- 2) капіталу та платоспроможності;
- 3) прибутковості;
- 4) якості активів та ризиковості операцій;

5) якості систем управління та управлінського персоналу;

6) додержання правил надання фінансових послуг.

3. Правила підготовки, надання та оброблення даних про діяльність фінансових установ відповідно до напрямів пруденційного нагляду встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

4. Необхідність та доцільність здійснення пруденційного нагляду за напрямами, передбаченими цією статтею, визначаються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

{Стаття 29 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 30. Інспектування

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право проводити в межах своїх повноважень перевірку (інспекцію) діяльності учасників ринків фінансових послуг (крім клієнтів), їх афілійованих та споріднених осіб.

{Частина перша статті 30 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

2. Періодичність інспектування встановлюється національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, залежно від типу фінансової установи.

3. Для проведення інспекції національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може залучати зовнішніх експертів, які мають відповідну кваліфікацію.

4. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може досліджувати дані про клієнта фінансової установи тільки з метою виконання завдань нагляду.

5. Для проведення інспекції особа, яка наділена національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, повноваженнями здійснювати інспекцію за місцем знаходження юридичної особи, що перевіряється (далі - уповноважена особа), має право запрошувати посадових осіб цієї юридичної особи для надання пояснень та вимагати надання необхідної інформації та документів.

Стаття 31. Нерозголошення інформації з обмеженим доступом

{Назва статті 31 в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

1. Матеріали, які надаються для аналізу або перевірки, а також відомості та документи про фінансовий, майновий стан юридичних і фізичних осіб, що надходять до національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, можуть бути віднесені відповідно до закону до службової інформації і можуть бути використані лише для здійснення національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, його функцій, включаючи випадки щодо законодавчо встановленого порядку обміну інформацією.

{Частина перша статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

2. Несанкціоноване розголошення інформації з обмеженим доступом, тягне відповідальність відповідно до законів, крім випадків, коли таке розголошення необхідне для запобігання легалізації грошей, набутих злочинним шляхом, або контролюючим органам для забезпечення контролю за додержанням платниками податків податкового та валютного законодавства.

{Частина друга статті 31 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2756-VI від 02.12.2010, № 1170-VII від 27.03.2014}

Стаття 32. Співробітництво з міжнародними організаціями, державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах своїх повноважень здійснює співробітництво з міжнародними організаціями, державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав з питань, що належать до його компетенції.

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право в рамках міжнародного співробітництва укладати в письмовій формі міжнародні договори (угоди, меморандуми, протоколи тощо) міжвідомчого характеру або документи, які не регулюються міжнародним правом (далі - міжвідомчі договори), чи приєднуватися до них.

{Частина першу статті 32 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 1702-VII від 14.10.2014}

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право в рамках міжнародного співробітництва, що здійснюється відповідно до частини першої цієї статті, подавати і одержувати:

на умовах взаємності інформацію з питань нагляду за фінансовими ринками і установами, яка не становить інформацію з обмеженим доступом;

{Абзац другий частини другої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

у випадках і порядку, визначених відповідними міжнародними договорами України, а також у тому числі міжвідомчими договорами, інформацію з питань діяльності окремих фінансових установ.

{Абзац третій частини другої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1702-VII від 14.10.2014}

3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право використовувати інформацію з обмеженим доступом, одержану від міжнародних організацій, державних органів і неурядових організацій іноземних держав, лише в межах своїх повноважень та для виконання завдань, що визначені цим Законом або випливають з нього.

Інформація з обмеженим доступом, одержана національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від міжнародних організацій, державних органів і неурядових організацій іноземних держав, може бути подана третім особам лише за умови попередньої згоди організації (органу), що подала (подав) таку інформацію, або на інших умовах, визначених цією організацією (органом).

{Абзац другий частини третьої статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

Якщо укладеним національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, міжвідомчим договором встановлені вимоги щодо правового режиму та цілей використання інформації з обмеженим доступом, одержаної національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, в рамках міжнародного співробітництва, що здійснюється відповідно до частини першої цієї статті, особи, яким подається така інформація, повинні дотримуватися вимог, установлених міжвідомчим договором.

{Частина третя статті 32 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27.03.2014}

{Стаття 32 в редакції Закону № 2499-VI від 07.09.2010}

Стаття 33. Звітність та відкритість діяльності

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зобов'язана з урахуванням вимог законодавства про захист державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом оприлюднювати в засобах масової інформації та на власному офіційному веб-сайті інформацію про свою діяльність, у тому числі щорічний звіт, а також надавати інформацію за запитами відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації".

{Стаття 33 в редакції Закону № 1170-VII від 27.03.2014}

Розділ VI

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Стаття 34. Обов'язковість ліцензування

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції видає ліцензії для здійснення фінансовими установами:

- 1) страхової діяльності;
- 2) діяльності з надання послуг накопичувального пенсійного забезпечення;
- 3) надання фінансових кредитів за рахунок залучених коштів;
- 4) діяльності з надання будь-яких фінансових послуг, що передбачають пряме або опосередковане залучення фінансових активів від фізичних осіб.

2. Здійснення діяльності, зазначеної у частині першій цієї статті, дозволяється тільки після отримання відповідної ліцензії. Особи, винні у здійсненні діяльності без ліцензії, несуть відповідальність згідно із законами України.

3. Ліцензія, яка надається для здійснення діяльності з надання фінансових послуг, не може передаватися третім особам.

Стаття 35. Документи, які подаються органу ліцензування для одержання ліцензії

1. Особа, яка має намір провадити певний вид господарської діяльності з надання фінансових послуг, що ліцензується, особисто або через уповноважений нею орган чи особу звертається до національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, із заявою встановленого зразка про видачу ліцензії.

У заяві про видачу ліцензії повинні міститися відомості про особу заявника (найменування, місцезнаходження, банківські реквізити, ідентифікаційний код). У разі наявності у заявника філій, інших відокремлених підрозділів, які провадитимуть господарську діяльність на підставі отриманої ліцензії, у заяві зазначається їх місцезнаходження.

2. До заяви про видачу ліцензії або дозволу додаються документи, вимоги до переліку та змісту яких встановлені законами з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг, а до заяви про видачу ліцензії на провадження діяльності з надання фінансових послуг, зазначених у пунктах 3 і 4 частини першої статті 34 цього Закону, - також документи, вимоги до переліку та змісту яких встановлені нормативно-правовими актами національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

{Частина друга статті 35 в редакції Закону № 3201-IV від 15.12.2005; із змінами, внесеними згідно із Законами № 3205-VI від 07.04.2011, № 5410-VI від 02.10.2012}

3. Заява про видачу ліцензії та документи, що додаються до неї, приймаються за описом, копія якого видається заявнику з відміткою про дату прийняття документів органом ліцензування та підписом відповідальної особи.

4. Законами України з питань регулювання окремих ринків фінансових послуг можуть встановлюватися додаткові вимоги щодо переліку та змісту документів, необхідних для отримання відповідної ліцензії.

5. Про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду заявник повідомляється в письмовій формі із зазначенням підстав залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду у строки, передбачені для видачі ліцензії. Після усунення причин, що були підставою для винесення рішення про залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду, заявник може повторно подати заяву про видачу ліцензії, яка розглядається в порядку, встановленому цим Законом.

6. У разі анулювання ліцензії на надання послуг у системі накопичувального пенсійного забезпечення недержавний пенсійний фонд - суб'єкт другого рівня системи пенсійного забезпечення може подати органу ліцензування не раніше ніж через три роки з дати анулювання такої ліцензії нову заяву про її видачу. Разом із заявою про видачу нової ліцензії на надання послуг має бути подано документи, які підтверджують ліквідацію причин анулювання попередньої ліцензії.

{Статтю 35 доповнено частиною шостою згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

Стаття 36. Рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснює нагляд за діяльністю відповідних фінансових установ, приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову у її видачі у строк не пізніше ніж тридцять календарних днів з дати надходження заяви про видачу ліцензії та документів, що додаються до заяви, якщо законом, що регулює відносини у певних сферах господарської діяльності, не передбачений інший строк видачі ліцензії на окремі види діяльності.

У разі коли надіслано запит щодо підтвердження достовірності поданих для отримання ліцензії документів або виникла потреба у проведенні перевірки таких документів іншим способом, зазначений строк може бути продовжений Головою національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, але не більш як на 30 робочих днів.

{Частина першу статті 36 доповнено абзацом другим згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявникові в письмовій формі протягом трьох робочих днів з дати прийняття відповідного рішення. У рішенні про відмову у видачі ліцензії зазначаються підстави такої відмови.

3. Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії є:

- 1) недостовірність даних у документах, поданих заявником, для отримання ліцензії;
- 2) невідповідність заявника згідно з поданими документами ліцензійним умовам, встановленим для виду господарської діяльності, зазначеного в заяві про видачу ліцензії.

4. У разі відмови у видачі ліцензії на підставі виявлення недостовірних даних у документах, поданих заявником про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії не раніше ніж через три місяці з дати прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії.

5. У разі відмови у видачі ліцензії на підставі невідповідності заявника ліцензійним умовам, встановленим для виду господарської діяльності, зазначеного в заяві про видачу ліцензії, суб'єкт господарювання може подати до органу ліцензування нову заяву про видачу ліцензії після усунення причин, що стали підставою для відмови у видачі ліцензії.

6. Рішення про відмову у видачі ліцензії може бути оскаржено у судовому порядку.

Стаття 37. Відомості, які містить ліцензія

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, використовує бланки ліцензії єдиного зразка. Бланк ліцензії єдиного зразка затверджується Кабінетом Міністрів України.

{Частина другу статті 37 виключено на підставі Закону № 5316-VI від 02.10.2012}

3. У ліцензії зазначаються:

- 1) найменування органу ліцензування, що видав ліцензію;
- 2) вид господарської діяльності з надання фінансових послуг, на право провадження якого видається ліцензія;
- 3) найменування юридичної особи;
- 4) ідентифікаційний код юридичної особи;
- 5) місцезнаходження юридичної особи;
- 6) дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії;
- 7) посада, прізвище та ініціали особи, яка підписала ліцензію;
- 8) дата видачі ліцензії та строк її дії.

Ліцензія підписується членом національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, відповідно до розподілу обов'язків та засвідчується печаткою національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

{Абзац десятий частини третьої статті 37 в редакції Закону № 3610-VI від 07.07.2011}

Стаття 38. Видача ліцензії

1. У разі прийняття позитивного рішення про видачу ліцензії національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, повинна оформити ліцензію не пізніше ніж за п'ять робочих днів з дня надходження документа, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії.

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, робить відмітку про дату прийняття документів, що підтверджують внесення заявником плати за видачу ліцензії, на копії опису, яку було видано заявнику при прийомі заяви про видачу ліцензії.

3. Якщо заявник протягом тридцяти календарних днів з дня направлення йому повідомлення про прийняття рішення про видачу ліцензії не подав документа, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії, або не звернувся до національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, для отримання оформленої ліцензії, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право скасувати рішення про видачу ліцензії або прийняти рішення про визнання такої ліцензії недійсною.

4. Діяльність з надання фінансових послуг на підставі ліцензії, виданої національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, здійснюється на всій території України.

Розділ VII ЗАХОДИ ВПЛИВУ

Стаття 39. Застосування заходів впливу

1. У разі порушення законів та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з надання фінансових послуг, національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, застосовує заходи впливу відповідно до закону.

2. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, обирає та застосовує заходи впливу на основі аналізу даних та інформації стосовно порушення, враховуючи наслідки порушення та наслідки застосування таких заходів.

Стаття 40. Види заходів впливу

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, може застосовувати такі заходи впливу:

1) зобов'язати порушника вжити заходів для усунення порушення та/або вжити заходів для усунення причин, що сприяли вчиненню порушення;

{Пункт 1 частини першої статті 40 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1702-VII від 14.10.2014}

2) вимагати скликання позачергових зборів учасників фінансової установи;

3) накладати штрафи в розмірах, передбачених статтями 41 і 43 цього Закону;

4) тимчасово зупиняти або анулювати ліцензію на право здійснення діяльності з надання фінансових послуг;

5) відсторонювати керівництво від управління фінансовою установою та призначати тимчасову адміністрацію;

6) затверджувати план відновлення фінансової стабільності фінансової установи;

7) виключати відповідно до законодавства учасників ринків фінансових послуг (крім клієнтів) з Державного реєстру фінансових установ або реєстру осіб, які не є фінансовими установами, але мають право надавати окремі фінансові послуги.

{Пункт 7 частини першої статті 40 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

7¹) укладати письмову угоду з фінансовою установою, особою, яка не є фінансовою установою, але має право надавати окремі фінансові послуги, за якою така особа зобов'язується сплатити визначене грошове зобов'язання та/або вжити заходів для усунення та/або недопущення в подальшій діяльності порушень, поліпшення фінансового стану фінансової установи, підвищення ефективності функціонування системи управління ризиками тощо.

За невиконання або неналежне виконання фінансовою установою, особою, яка не є фінансовою установою, але має право надавати окремі фінансові послуги, умов письмової угоди Національний банк України має право застосувати інші заходи впливу, передбачені цією частиною;

{Абзац другий пункту 7¹ частини першої статті 40 набирає чинності з 01.07.2020. Див. пункт 1 розділу X Закону № 361-IX від 06.12.2019}

{Частина першу статті 40 доповнено пунктом 7¹ згідно із Законом № 361-IX від 06.12.2019}

8) установлювати для небанківських фінансових груп підвищені економічні нормативи, ліміти та обмеження щодо здійснення окремих видів операцій;

{Частина першу статті 40 доповнено пунктом 8 згідно із Законом № 3394-VI від 19.05.2011}

9) виносити рішення про заборону недержавним пенсійним фондам - суб'єктам другого рівня системи пенсійного забезпечення укладати нові пенсійні контракти з учасниками накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування у разі порушення вимог, установлених для таких недержавних пенсійних фондів законом та ліцензійними умовами.

{Частина першу статті 40 доповнено пунктом 9 згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011}

У разі якщо порушення та його наслідки усунені порушником самостійно до застосування заходів впливу, крім випадків, передбачених статтями 41 і 43 цього Закону, Уповноважений орган не застосовує заходи впливу за таке порушення.

{Частина першу статті 40 доповнено абзацом згідно із Законом № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Порядок та умови застосування заходів впливу встановлюються законами України та нормативно-правовими актами національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

3. Рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, щодо застосування заходів впливу у вигляді тимчасової адміністрації є виконавчим документом.

Стаття 41. Штрафні санкції, що застосовуються за правопорушення, вчинені на ринках фінансових послуг

{Назва статті 41 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, застосовує штрафні санкції за:

{Абзац перший частини першої статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

1) провадження діяльності на ринках фінансових послуг, для якої законом встановлені вимоги щодо одержання ліцензії та/або реєстрації, без відповідної ліцензії та/або реєстрації - у розмірі від 1000 до 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) неподання, несвоєчасне подання або подання завідомо недостовірної інформації - у розмірі від 100 до 2000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

3) ухилення від виконання або несвоєчасне виконання розпорядження, рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про усунення порушення щодо надання фінансових послуг - у розмірі від 100 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Частина перша статті 41 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3668-VI від 08.07.2011; в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, про застосування штрафних санкцій може бути оскаржено в суді.

3. Штрафи, накладені національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, стягуються у судовому порядку.

Стаття 41¹. Відповідальність за порушення прав споживачів

1. Ненадання, несвоєчасне надання споживачу фінансових послуг визначеної законодавством інформації про умови надання фінансових послуг або надання недостовірної інформації про фінансову послугу тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

2. Органи, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг, у межах своєї компетенції застосовують до фінансових установ, інших суб'єктів господарювання, що надають фінансові послуги, та осіб, які надають посередницькі послуги на ринках фінансових послуг, у тому числі кредитних посередників, штрафні санкції за такі порушення прав споживачів:

1) ненадання або надання не в повному обсязі споживачу фінансових послуг перед укладенням договору про надання фінансових послуг визначеної законом інформації про умови надання фінансових послуг в обсязі, передбаченому законодавством, або надання недостовірної інформації про таку послугу - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен випадок такого ненадання, надання не в повному обсязі чи надання недостовірної інформації;

2) ненадання за запитом споживача фінансових послуг проекту договору про фінансові послуги, якщо такий обов'язок передбачено законом, - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен випадок такого ненадання;

3) ненадання споживачу фінансових послуг у порядку, передбаченому частиною другою статті 6 цього Закону, примірника договору про надання фінансових послуг та додатків до нього (за наявності) - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен такий випадок;

4) не проведення оцінки кредитоспроможності споживача перед укладенням договору про фінансову послугу, якщо її обов'язкове проведення передбачено законом, - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен випадок не проведення перевірки;

5) укладення договору про надання фінансових послуг не в письмовій формі (якщо укладення договору в письмовій формі передбачено законом) - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен такий випадок;

6) збільшення в односторонньому порядку фіксованої процентної ставки або неповідомлення споживача у строк та порядку, встановлені законом, про зміну змінюваної процентної ставки - у розмірі від 500 до 800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен такий випадок;

7) неповідомлення надавачем фінансової послуги споживача про відступлення зобов'язання за договором про надання фінансової послуги, якщо обов'язковість такого повідомлення встановлена законом, - у розмірі від 300 до 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за кожен випадок такого неповідомлення.

{Закон доповнено статтею 41¹ згідно із Законом № 122-IX від 20.09.2019}

Стаття 42. Порядок застосування штрафних санкцій за порушення учасниками ринків фінансових послуг правил діяльності

1. Штрафи, передбачені статтею 41 цього Закону, накладаються Головою, іншими членами національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, а також уповноваженими комісією посадовими особами після розгляду матеріалів, що засвідчують факт правопорушення.

{Частина перша статті 42 в редакції Закону № 1323-VII від 05.06.2014}

2. Про вчинення правопорушення, зазначеного у статті 41 цього Закону, уповноваженою особою, яка його виявила, складається акт, який разом з поясненнями керівника, іншої відповідальної посадової особи чи фізичної особи - підприємця та документами, що стосуються справи, протягом трьох днів надсилається посадовій особі, яка має право накладати штраф.

3. Якщо під час проведення перевірки уповноваженою особою вилучалися документи, які підтверджують факт порушення, до акта про правопорушення додаються копії таких документів та протоколу про їх вилучення.

4. Вилучення документів, які підтверджують факт правопорушення, проводиться не більш як на три робочих дні з обов'язковим складенням протоколу, в якому зазначаються дата його складення, прізвище, ініціали та посада уповноваженої особи, яка вилучила документи, повний перелік таких документів та день, в який документи відповідно до цього Закону будуть повернені.

5. Протокол підписує уповноважена особа, яка вилучила документи. Представнику учасника ринків фінансових послуг, документи якого вилучені, після проведення перевірки і вилучення документів надається копія протоколу про їх вилучення.

6. Посадові особи національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, визначені у частині першій цієї статті, приймають рішення про накладення штрафу протягом 30 днів після надходження документів, зазначених у частинах другій і третій цієї статті. Рішення про накладення штрафу оформляється постановою, що надсилається учаснику ринків фінансових послуг.

{Стаття 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3610-VI від 07.07.2011; в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

Стаття 43. Відповідальність за адміністративні правопорушення, пов'язані з діяльністю на ринках фінансових послуг

1. Проведення операцій на ринках фінансових послуг, для яких законом встановлені вимоги щодо одержання ліцензії та/або реєстрації, без відповідної ліцензії та/або реєстрації тягне за собою накладення на посадову особу штрафу в розмірі від 100 до 200 неоподатковуваних

мінімумів доходів громадян.

{Частина перша статті 43 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

2. Неподання, несвоечасне подання або подання завідомо недостовірних відомостей національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, тягне за собою накладення на посадову особу штрафу в розмірі від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Частина друга статті 43 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

3. Ухилення від виконання або несвоечасне виконання розпорядження, рішення національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, тягне за собою накладення на посадову особу штрафу в розмірі від 20 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

{Частина третя статті 43 в редакції Закону № 3462-VI від 02.06.2011}

4. Протоколи про вчинення правопорушення складаються посадовими особами національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, в разі виявлення ними відповідних правопорушень.

5. Адміністративні стягнення за правопорушення, передбачені частинами першою - третьою цієї статті, накладаються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, або його територіальними управліннями. Від імені національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, право розглядати справи про адміністративні правопорушення та накладати стягнення мають голова, інші члени комісії, а також уповноважені національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, посадові особи.

{Частина п'ята статті 43 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3610-VI від 07.07.2011}

6. Проведення у справах про адміністративні правопорушення, передбачені частинами першою - третьою цієї статті, здійснюється відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Стаття 44. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства при здійсненні діяльності з надання фінансових послуг

1. Посадові особи, які порушують законодавство про здійснення діяльності з надання фінансових послуг, несуть кримінальну відповідальність, установлену законом.

Стаття 45. Відповідальність національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, та його посадових осіб

1. Посадові особи національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків несуть відповідальність у порядку, визначеному законом.

2. Шкода, заподіяна учасникам ринку фінансових послуг неправомірними діями національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, при здійсненні ним своїх повноважень, підлягає відшкодуванню в повному обсязі за рахунок держави відповідно до закону.

Стаття 46. Підстави призначення тимчасової адміністрації

1. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право призначити тимчасову адміністрацію фінансової установи, діяльність якої ліцензується національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, у разі:

1) систематичних порушень фінансовою установою законних вимог національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;

2) якщо фінансова установа протягом 30 робочих днів не виконує 10 і більше відсотків своїх прострочених зобов'язань;

3) арешту або набрання законної сили обвинувальним вироком щодо злочинних діянь керівників фінансової установи;

4) вчинення фінансовою установою дій щодо приховування рахунків, будь-яких активів, реєстрів, звітів, документів;

5) необгрунтованої відмови фінансової установи у наданні документів чи інформації, передбачених цим Законом, уповноваженим особам;

6) наявності публічного конфлікту у керівництві фінансової установи;

7) наявності клопотання фінансової установи про призначення тимчасової адміністрації.

2. Тимчасова адміністрація приступає до виконання своїх обов'язків негайно після прийняття рішення про її призначення.

3. Тимчасова адміністрація очолюється керівником, який призначається національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

4. Строк повноважень тимчасової адміністрації не може перевищувати одного року з дня її призначення.

Стаття 47. Вимоги до тимчасового адміністратора та умови його призначення

1. Функції тимчасової адміністрації виконують особи, які призначаються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Тимчасовим адміністратором може бути:

1) юридична особа, яка здійснює професійну діяльність щодо тимчасової адміністрації фінансових установ, надання аудиторських, юридичних або консультаційних послуг з питань функціонування ринків фінансових послуг і має не менше трьох працівників із сертифікатом національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, на право здійснення тимчасової адміністрації фінансової установи;

2) незалежний експерт (за договором);

3) службовець національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

2. До участі у тимчасовій адміністрації допускаються лише особи, які мають сертифікат національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, на право здійснення тимчасової адміністрації фінансової установи, високі професійні та моральні якості, бездоганну ділову репутацію, економічну чи юридичну освіту та досвід, необхідний для виконання функцій тимчасового адміністратора.

3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, має право у будь-який момент усунути тимчасового адміністратора від виконання обов'язків у разі невідповідності його діяльності встановленим цим Законом вимогам.

4. Оплата праці тимчасового адміністратора (крім службовця національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг), а також спеціалістів, залучених ним для забезпечення виконання своїх повноважень, здійснюється згідно з укладеними з ними договорами.

5. Оплата праці тимчасового адміністратора (крім службовця національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг) і залучених ним спеціалістів здійснюється за рахунок фінансової установи, до якої його призначили.

6. Розмір оплати праці тимчасового адміністратора (крім службовця національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг) має бути не меншим за середньомісячну заробітну плату керівника цієї фінансової установи за 12 місяців перед призначенням тимчасової адміністрації.

7. Розмір оплати праці залучених спеціалістів встановлює тимчасовий адміністратор у межах кошторису витрат тимчасової адміністрації, затвердженого національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

8. Додаткова винагорода тимчасовому адміністратору і спеціалістам може встановлюватися в межах кошторису за згодою національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

9. Фінансова відповідальність, життя та здоров'я тимчасового адміністратора мають бути застраховані відповідно до закону та договору про страхування.

10. Тимчасовим адміністратором не може бути особа, яка:

1) є кредитором, пов'язаною особою або учасником фінансової установи;

2) має судимість, не погашену і не зняту у встановленому законом порядку, або якій повідомлено про підозру у вчиненні злочину;

{Пункт 2 частини десятої статті 47 із змінами, внесеними згідно із Законом № 4652-VI від 13.04.2012}

3) не виконала своїх зобов'язань перед будь-якою фінансовою установою.

11. Для виявлення конфлікту інтересів особа до моменту призначення тимчасовим адміністратором зобов'язана надати національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, інформацію про свої особисті і ділові інтереси, зокрема щодо:

1) заборгованості перед фінансовою установою, трудових відносин з нею або володіння майновими правами фінансової установи;

2) відносин за попередні п'ять років з будь-якою фінансовою установою, що є її пов'язаною особою;

3) невиконання будь-яких зобов'язань щодо будь-якого банку або фінансової установи за останні п'ять років;

4) інших інтересів, що можуть зашкодити неупередженому виконанню функцій тимчасового адміністратора;

5) відсутності конфлікту інтересів з національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

12. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, перед призначенням тимчасового адміністратора зобов'язаний переконатися у тому, що конфлікт інтересів відсутній.

13. У разі виникнення конфлікту інтересів після призначення тимчасового адміністратора він зобов'язаний вжити заходів щодо усунення конфлікту інтересів та одночасно повідомити про це національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка вирішує питання щодо можливості продовження роботи тимчасового адміністратора.

14. Шкода, заподіяна внаслідок професійної помилки тимчасового адміністратора, відшкодовується згідно з законодавством України і договорами про страхування.

15. Тимчасовий адміністратор не має права:

1) здійснювати діяльність за наявності конфлікту інтересів, за винятком випадків, коли про це відомо національній комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, і він дозволив продовжити роботу;

2) приймати прямо або опосередковано будь-які послуги, подарунки та інші цінності від осіб, заінтересованих у здійсненні будь-яких дій, пов'язаних з призначенням тимчасової адміністрації;

3) використовувати або дозволяти використовувати майно, яке тимчасовий адміністратор має право контролювати, у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб;

4) приймати зобов'язання від імені національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, без його письмового дозволу;

5) розголошувати службову інформацію, якщо це не пов'язано з виконанням функцій тимчасового адміністратора.

16. Невиконання або неналежне виконання тимчасовим адміністратором своїх повноважень відповідно до цього Закону, що завдало збитків фінансовій установі чи кредиторам, може бути підставою для припинення виконання ним обов'язків, позбавлення сертифіката на право здійснення тимчасової адміністрації фінансових установ та притягнення до відповідальності згідно з законом.

17. У разі завдання збитків діями або бездіяльністю тимчасового адміністратора фінансова установа та/або кредитори мають право звернутися з позовом до суду щодо їх відшкодування.

Розділ VIII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців підготувати та подати на розгляд Президенту України проект Положення про спеціальний уповноважений орган виконавчої влади з питань регулювання ринків фінансових послуг.

3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зобов'язана протягом одного року з моменту свого утворення запровадити Державний реєстр фінансових установ та внести в нього відповідні записи про існуючі фінансові установи, що входять до сфери її регулювання.

4. Фінансові установи, створені до набрання чинності цим Законом, зобов'язані протягом одного року з дня запровадження Державного реєстру фінансових установ привести свою діяльність у відповідність з вимогами цього Закону.

5. До приведення законодавства у відповідність з цим Законом закони України та інші нормативно-правові акти застосовуються у частині, що не суперечить цьому Закону, якщо інше не передбачено цим Законом.

6. З питань, не врегульованих цим Законом, застосовуються інші закони та нормативно-правові акти органів, які здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг.

7. Кабінету Міністрів України, Національному банку України та Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом року з дня опублікування цього Закону:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законів України у відповідність із цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття актів, необхідних для реалізації цього Закону;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їхніх нормативно-правових актів у відповідність з цим Законом.

{Пункт 8 розділу VIII втратив чинність на підставі Закону № 222-VIII від 02.03.2015}

9. Статтю 6 Закону України "Про страхування" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 18, ст. 78; 1998 р., № 2, ст. 4, № 11-12, ст. 50; 1999 р., № 4, ст. 35; 2000 р., № 19, ст. 143, № 27, ст. 213, № 38, ст. 318, № 50, ст. 436; 2001 р., № 15, ст. 73) доповнити пунктом 34 такого змісту:

"34) фінансова відповідальність, життя і здоров'я тимчасового адміністратора та ліквідатора фінансової установи".

{Пункт 10 розділу VIII виключено на підставі Закону № 112-IX від 19.09.2019}

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ
12 липня 2001 року
№ 2664-III

Публікації документа

- Голос України від 22.08.2001 — № 150
- Офіційний вісник України від 23.08.2001 — 2001 р., № 32, стор. 82, стаття 1457, код акта 19665/2001
- Урядовий кур'єр від 29.08.2001 — № 154
- Відомості Верховної Ради України від 04.01.2002 — 2002 р., № 1, стаття 1

